کوم ناروغ ته د روژې خوړل روا دي !
(۲ مخ)

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې سره اړتیا ده
(۲ مخ)

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو اړخو سره مرسته وشي
(۲ مخ)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول
(۴ مخ)

...ې ریوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب دقضايي حکم د محدوديت دطرلکو الي ۹ برخه کې دقرباب د استيناف محکمې درېشت داستهداي په ورانديو اود لوی څارنوالۍ د قضايي معاونيت د استهدا ۹ اړوند چې دمعاونيت په لحاظ د پروان د ښارکي محکمې له خوا د ساتري شوي بريکړې دطرلي لوبشته يې کيږي، لازمي لاربدولي وشوي او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي امنيتي د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دملي شورا استهداي له په پيلماني سره طرکنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم دغو لولو دمواو دطرلي مرجع چې دتحقيق او حکمي اتخاذ له خوا ورانديږي شي، محکمې ته دي لنه کولای شي د حيلې لوبشتي په باب اړوندې واکمنې محکمې له مراجعه وکړي په همدې ترتيب د عالي شورا په غونډه کې د قضايي کادر د درجې د ثبت د کميسون نظر په پام کې نيولو سره دقضايي کادر د حقوقو او امتيازاتو له طرزالي سره سم د پنځو تنو قاضيانو دقضايي کادر لوړول تصويب شول

باختر

Ketabton.com

د تخار [illegible] پوهنې پراختیا غواړي

د جمهوري رياست لومړي مرستيال مارشال محمد قسيم فهيم پرون د تخار ولايت له يو شمير عالمانو، سپين ږيرو، استادانو او د پوهنې له مسوولينو سره وکتل. دجمهوري رياست مطبوعاتي دفتر باختر اژانس ته خبر ورکړ، د دغې کتنې په بهير کې دجمهوري رياست لومړي مرستيال د پوهنې کارکوونکي

چندې علو ځلو هڅه وکړه. دجمهوري رياست لومړي مرستيال زياته کړه دهيواد راتلونکي په پوهنو او زده کړې خاوندو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت مسعود او پرمختللي هيواد خاوندان کيږو چې دپوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هغه اوهاند وکړي. په دې کتنه

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمي ښهار

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې تر څنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کېږي، نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه راوړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې پرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس لرونکو ښځو تر څنګ نورې یو شمېر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج) روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړي دي، یعنې پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمېر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید ویې خوري: دا میندې امیندواره او تي ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼل کېږي که امیندوارې او یا هم تي ورکوونکې میندې پر خپلو ماشومانو ویرېدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او بیا یې په وخت سره قضايي راوړي. نړیواله ټولنه، ملګري ملتونه او ټول هېوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د نړۍ تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تریخ ځای په ګوته شوی دی، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته پام شوی وي، نو هغو امیندوارو او تي ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کېږي او یا یې شیدې کمېږي او یا وچېږي، نو هغوی دې روژه وخوري، په دې اړه د کتاب الفقه علی المذهب: د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیندواره وي او یا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نیولو سره دې او ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس لرونکو میندو په څېر دې د روژې قضايي راوړي، دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوې، چې روژه ورته روا ده، خو قضايي به راوړي نه فدیه، منو، چې دا میندې د ناروغانو په څېر یادې شوې: خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضايي راوړي هره امیندواره او تي ورکوونکې مور دې فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت، یعنې ماشوم یې زیانمنېږي یا یې وچېږي او نور مرضونه ورته پیدا کېږي، نو بیا دې روژه وخوري، خو له دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي، ډېرې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان نه اړوي، نه ماشوم ضایع کېږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کېږي او نه هم لوږې ناروغي پرې راځي، نو بیا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په یوه موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضايي راوړي، یعنې د همغو خوړل شویو روژو په اندازه به له سره روژې نیسي، ځکه چې یا هم پر دا ډول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په نه او اسانه موسم کې روژه نیسي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضايي یې پرې واجب ده. قضايي به راوړي، چې هغوی له هم د روژه نیولو په څېر ثواب ورسېږي، منو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ډول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضايي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، ځکه، چې د رمضان میاشتې روژه لپاره له یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، ځکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحي نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضايي پرې واجب ده او د لمانځه قضايي پرې نشته. یعنې د خوړل شویو روژو قضايي به راوړي، خو د ادا شویو لمونځونو قضايي پرې نشته او هغه الله (ج) ورپخښلي او هغوی یې لري معافې کړې دي.

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

سرمقاله

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز آل سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو د کامیاب بهیر د هرکلي تر څنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ییزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د تېر په شان یقین لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوي او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتلل د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعنې د تروریزم پر ضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کېدو ته رسېدلي شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې یو وار بیا ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اورېکې پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغربي د ناټو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګرۍ او اورېکې روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په پرله پسې توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې تر څنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو ژر بې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېدای شي په منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې مخکې نه نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډېره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو دریمګړیتوب کړی وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړی له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناوړه حالت کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي.

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله «سمیع»

جرګه زموږ په تېر پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پلرونو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دی. له بلې خوا که چېرته د بشریت پیدایښت او دغه دوام ته نظر وکړای شي نو له دوو تنو نیولې تر کورنۍ قبیلې او بالاخره د لویو ملتونو ترمنځ د تفاهم او خبرو د پیل ژبه په جرګه پیل شوې او تر اوسه پورې یې په بېلابېلو بڼو دوام موندلی دی. دا نه داخبره باید په زغرده سره وکړای شي چې د جرګې د پیل تحقته د نړیوالې دیموکراسۍ پیلامه ګڼل کېدای شي کله چې انسان پیدا شوی او دغه ژبه په خبرو راغلې، نو همدغه د جرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري. جرګې د پورتني اصل پر بنسټ زموږ د هېواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې د دغه دود په دوام زموږ د خلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی. زموږ په هېواد کې د دولتونو او نظامونو جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړی دی او تر ننه وارسېدلې ده او ټول ولس په جرګه بدله شوې ده. په هېواد کې د آریایانو د تمدن د انکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شوې ده چې لومړۍ جرګه یې محلي یا کلیوالي جرګه وه چې په کلیو کې به د خلکو ترمنځ کېدله او د خلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې. په لومړۍ جرګه کې به ښځو او نارینه وو ګډون کاوه. دوهمه لویه ولسي جرګه چې د قومونو، قبایلو مشرانو او پوهانو په کې ګډون کاوه. په نوموړې جرګه کې به د ټولنې د راتلونکي په اړه پرېکړه کېدله او دولتي واکمن به هم په کې برخه اخیستله، چې واکمن به هم د همدغې جرګې د پرېکړې له مخې ټاکل کېده. که زموږ د هېواد مذهبي بهیر ته وکتل شي نو جرګو هم په کې ځانګړې برخه درلوده. د بودایي مذهب په بهیر کې جرګې هم دود موندلی دی. زموږ د هېواد د جرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمېر چینایي سیلاني زیارت کوونکو هم ډېر څه لیکلي دي. د اسلام په مقدس دین کې جرګه له ځانګړي ارزښت څخه برخمنه ده او د قرآن عظیم الشان سوره الشوری هم په دې برخه کې نازله شوې ده. د نوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي. زموږ ستر پیغمبر او د بشریت لارښود حضرت محمد (ص) د خپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې د مسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې د جرګې او مشورې له لارې حل کړي. په دې برخه کې کېدای شي چې له ډېرو بېلګو څخه یادونه وکړو. په جرګه کې رایه ورکول یو مهم اصل دی او د جرګې ګډونوال مکلفیت لري چې د رایو له اکثریت څخه متابعت وکړي او د جرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولو که رایه یې هم نه وي ورکړې. که د اسلام تاریخ ته نظر وشي نو دا به په ډاګه شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته د خلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته د اسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوی او د جرګې پرېکړې یې په ډېر ارزښت او امانت دارۍ سره عملي کړي دي او زیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې. کله چې د افغانستان خلک د اسلام په مقدس دین مشرف شول نو د عربانو په وړاندې یې ټول سیاسي مقاومتونه راپورته کېږي او دغه مقاومتونه د خلکو ترمنځ د جرګو په جوړېدلو سره زور اخلي او خلک د وسلوال مقاومت په وسیله دې ته هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني او یو شمېر نورو نوموړو شخصیتونو په ګډون عربان دې ته اړ کړي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي. د دغو واقعیتونو په رڼا کې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ د خلکو یو ملي دود ګرځول شوی دی او له خاص ارزښت او درنښت څخه برخمنه ده. زموږ د هېواد په تاریخ کې ډېرې سترې تاریخي جرګې رامنځته شوې دي چې ډېرو سترو ویښو او شخړو ته یې د پای ټکی ایښی دی. زموږ خلکو د جرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړې دي او هېواد یې له سترو غمیزو څخه بچ کړی دی او د یو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړې ده. کله چې په هېواد کې کومه شخړه را پیدا شوې او یا د هېواد د زعامت د ټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکو لویو جرګو ته مخه کړې ده او د لویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته د حل لاره پیدا کړې ده. کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې د قومونو ترمنځ د هېواد د مشر د ټاکلو خبره راپورته شوه لوډبوې جرګې له لارې د قومونو مشران او مخور راټول شول او د مشرۍ پګړۍ یې د حاجي میرویس خان په سر کېښودله او نورو ټولو خلکو د جرګې پرېکړه په پوره ډول ومنله. په ۱۷۴۷ زکال کې د کندهار په شېرسرخ کې د لویې جرګې په ترڅ کې د قومونو د مشرانو له خوا احمدشاه بابا د هېواد د واکمن په توګه وټاکل شو. د امیر شیرعلي خان د وخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلوده ارزښتناکې مسلې په کې وڅېړل شوې او په ۱۹۱۵ زکال کې د امیر حبیب الله خان د وخت لویه جرګه وه، چې په عمومي نړیواله جګړه کې د افغانستان بې طرفي په کې تصویب شوه. په ۱۹۱۹ زکال کې د افغانستان د خپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې. د شاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال د اګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې د بریتانیا وړاندیزونه رد شول او د افغانستان او شوروي اتحاد ترمنځ یې د دوستۍ قرارداد تصویب کړ. په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې د جلال آباد لویه جرګه وه، چې د افغانستان اساسي نظامنامه (قانون) په کې تصویب شو. په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو درېو کلونو کې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي. په ۱۳۰۳ لمریز کال کې بیا هم جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلود. په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیا غور وشو او بیا د شاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه. د شاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هېواد کې د لویو جرګو جوړېدلو دوام پیدا کړی دی. په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د ۱۹۴۱ زکال سره سمون خوري د نړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه. په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې د افغانستان د خلکو منځوې لویه جرګه جوړه شوه او د دولت په دفاعي قدرت ټاکید وشو. که خبره راولنډه کړم د اعلیحضرت محمد ظاهرشاه، د شهید محمد داود خان او د لوړې کودتا را وروسته په افغانستان کې د بېلابېلو نظامونو له خوا لویې جرګې جوړې شوې دي چې وروستۍ جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې د لړم د میاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دودیزه لویه جرګه وه، چې د ۲۰۳۰ تنو استازو ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره د ستراتیژیک تړون د لاسلیک د څرنګوالي په هکله وه، چې له غور او بحث وروسته د ۱۳۹۱ لمریز کال د غویي د میاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې د ولسمشر حامد کرزي او د امریکا د ولسمشر اوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې د امنیتي تړون برخه یې د افغانستان او امریکا ترمنځ د یو لړ شرایطو له مخې، همدا اوس تر بحث لاندې ده. په دغو شرایطو کې ولسمشر حامد کرزي د امریکا له لوري په افغانستان کې د بشپړې سولې او امنیت د ټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي. د ولسمشر غوښتنه او شرایط د افغانستان د خلکو کلکه غوښتنه وه او د افغانستان دولت او خلک د نوموړو شرایطو په عملي کولو کې د افغانستان ملي حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتیاوې او د افغانستان د ملي ګټو په نظر کې نیولو سره د یو خپلواک هېواد په توګه ساتلی شي، افغان ولسمشر تل دا هڅه کړې ده چې له امریکا سره د امنیتي تړون په لاسلیک کې له بېړې څخه کار وانه خلي. د ولسمشر د دغه دریځ په وړاندې یو شمېر ډلې ټپلې او سیاسي ګوندونه داسې فکر او تبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر د امنیتي تړون په سر به وضع شویو شرایطو کې خپل ځان ته امتیازات غواړي او په دې هڅه کې دی چې د ولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي او د خپل قدرت دوام لا پسې اوږد کړي. د دغه ډول تبلیغ او څرګندونو په څنګ کې د امنیتي تړون د لاسلیک په اړه د لویې جرګې له جوړېدو سره هم خپل مخالفت څرګندوي. د دغه ډول څرګندونو په څنګ کې افغان ولسمشر حامد کرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري بیا ولسمشرۍ ته ځان کاندید کړي. د ګوندونو او اپوزیسیون د دغو څرګندونو په اړه د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۱ مه د پنجشنبې په ورځ د ولسمشر ویاند ایمل فیضي په یوه غونډه کې ویل: د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۰ مه د همکارۍ شورا چې له ۲۲ ګوندونو او ائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي غبرګون کې د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړې ده. د دغو ګوندونو چارواکي وایي چې حکومت له امریکا سره د امنیتي تړون په سر د لاسلیک پر باره لویه جرګه رابولي او د خپل واک د دوام په لټه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه: د لویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکا سره د امنیتي تړون موضوع یوه تر ټولو مهمه او د افغان ولس د راتلونکي ټاکونکې ده، نو د هېواد، له لاوېره باید خلک د دې اجازه ولري چې د دغه تړون په اړه خپل نظر څرګند کړي. د لویې جرګې رابلل یوازې د امریکا د امنیتي تړون لپاره دي. په اوسنیو حساسو شرایطو کې د دولت له خوا له امریکا سره د امنیتي تړون د لاسلیک او څرنګوالي په اړه د لویې جرګې رابلل د افغانستان د اساسي قانون او د افغانستان د ملي ګټو د تامین خلاف کار نه دی. په تېر تاریخ کې هم د وخت د اړتیا له مخې د هېواد د مهمو مسلو په اړه تېرو دولتونو هم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې او د افغانستان نارینه او ښځو په کې خپل نظر څرګند کړی او لازمې پرېکړې یې په کې کړې دي چې بېلګې یې مخکې په ډاګه شوې. د همکارۍ اوسنۍ شورا چې له یو شمېر ګوندونو او ډلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده باید چې د لویې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه او وېره ونه کړي او په دغې جرګه کې د هېواد د لوړو ګټو د لا تامین لپاره پوره برخه واخلي او له خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي او خپلې غوښتنې د خپل ولسمشر د دریځ له پیاوړتیا سره ملګرې کړي. جرګه د افغانستان په تېرو پاړلي تاریخ کې د افغانستان د خلکو د سیاسي او مدني ژوندانه د پیل او پرمختیا یوه نه بېلېدونکې برخه ده، خو چې افغانستان وي او د افغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره د هرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. دا ځکه چې د جرګې ارزښت او دوام زموږ د ټولنې د ژوند په بهیر کې یوه ستره اړتیا ده.

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبرون

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپېڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکتونو میاشت هم ده چې ښېګڼې یې بې حسابه مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپېده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نیولو او ساتلو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بډای او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري. دا کار د دنیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان دې تر څنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي باید د نورو له غیبت، چغلي او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي، لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناوړو کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت میاشت ده هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي، ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو وي او یو مسلمان د بل مسلمان خیر او ښېګڼو ته دعا وکړي. په ټول عمر، خو په خانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د نېکمرغیو وګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسېږي. ځکه چې مخکې مو وویل روژه د اسلام د سپېڅلي دین دریم رکن دی او نیول یې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو میاشت ده روژه د سولې، ډېرو عبادتونو او یو بل ته د مرستې میاشت ده. په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي که یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه بله ځانګړنه ده. د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده. همدا رنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې څرګندېږي. دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې پرزونه شوي نو په هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان دنده لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنیو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لرې والی نه یوازې د روژې په میاشت کې بلکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې توره نه لاس تکړي خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوا بدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه میاشت کې یو او بل ته په خلاصه غېږه په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر تېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوبلي. دلته اړینه ده چې وویل شي افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په واده زړه خپلو ناوړو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې یو او د هېواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند، افغانستان، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب ووایو او چاته اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي. له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوساینه کې ژوند وکړي، د یو او بل حقه حقوقو ته درناوی وکړي. له جګړو څخه له ورانیو پرته نور هیڅ شی لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو غمیزو کې څه ګټه را رسېدلې ده. موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي. له هرې بدۍ څخه پرهېز د دې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادات بشپړېږي، نو راځئ د نیکیو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانو ورونو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو. دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادات د هر چا په نصیب کړي آمین

روغتیا او ژوند

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکر او هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وايي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ښوونه، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي، نو هغه د نورو محکومول زده کوي. که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي، نو جنګ او ناندرۍ

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي، نو چرتي به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي، نو د ځان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي، نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند وکړي، نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لېوالتیا کې رالوی شي، نو ډاډه او په ځان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي، نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاینلو وړ وګرځي، نو قدر پېژندونکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تأیید سره رالوی شي، نو د خپل ځان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي، نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي، نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت کې ژوند وکړي، نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي. که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي، نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله ییز چاپېریال کې ژوند وکړي، نو په راتلونکې کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

پې ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کانالونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي خو ډوله اندوسکوپي ازموینې د یوه انعطاف منونکي پلاستیکي ټیوب په واسطه چې په وروستۍ برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نوموړو آزموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیما ووینو، له اساحو څخه ټوټې واخلو، پولیپونه وباندې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو

اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ: معدې او کولمو د التهابونو، قرحاتو: ټپونو، خونریزیو، تومورونو، پولیپونو (Polyps)، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمېر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې ټیوب د خولې له لارې بدن ته داخل شي، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندیدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي، که چیرې اندوسکوپي د خولې مرۍ، معده او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادیږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزوفاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګستروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي، دا عملیه د دودونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادیږي.

2 کولونوسکوپي (Colonoscopy) په دې ازموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلیږي او نوموړې کولمې مستقیما د کتنې وړګرځي

دا ازموینه د اسهال، قبضیت، خونریزي او د ګیډې د کښتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کیږي ناروغ ته باید

ووېل شي چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24 ــ 48 ساعته مخکې له آزموینې څخه مایع رژیم واخلي تر څو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې (Enema) اجراء کړي په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګیډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړی ناروغ ته لاربوونه وشي تر څو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي. د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ پیل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادیږي خبرتیا شودلې ده چې وروسته (Colonoscopic Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یو فیصد ناروغانو کې خولریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کیږي

3 پروکتوسکوپي (Proctoscopy) د ریکټم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کیږي، وروسته آزموینه د پروکتوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کیږي. د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر، پولیپ، فیور، فیستول او انسه تشخیص کړو

4 سګموییدوسکوپي (Sigmoidoscopy) کولونو سکوپي ته ورته آزموینه ده.

یوازې په دې اشنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سیګموئید برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کیږي سیګموییدوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کیږي چې د داخله رنځ پوهانو په واسطه اجراء کیږي نوموړې آزموینه د کولون د کانسر، ټپونو، پولیپ، تومورونو، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګموییدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي، کلیوي او مونث جنس د تناسلي سیستم ناروغي هم تشخیص او تداوي کیږي

چای - شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تاثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه یوازې چې ګټه نلري بلکې د چای ښې فواید هم له منځه وړي، همدارنګه ډاکټران توصیه لري چې درمل، تابلیت باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې منرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خوراً زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو موندنې ښیي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

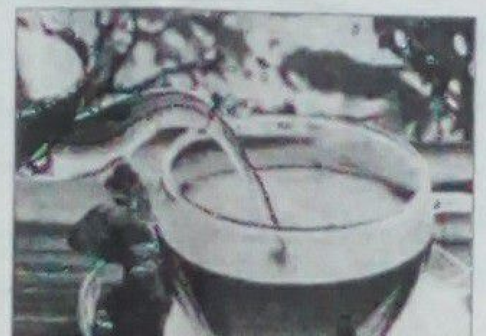

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو ته هضم سره [illegible] احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې ترتیب سره د چاقۍ مخه نیسي. علمي تحقیقات ښیي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو سرېښ اندازه څو سانتي متره کموي، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د خوړل کېدو پوسیدګي څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم الیګالوکاټیچین ماده وجود لري د خولې د ساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر نورسالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوز څلور ګیلاسه سودل شوی دی هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجیږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم و څښل شي

په افغانستان کې انټي بیوټیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وايي د انټي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غټ میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچني زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپایي چارواکي په دې هڅه سره غږېږي څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انټي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي، چې د تابلېټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي، ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده، تابلېټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي، خو له بلې خوا نور زیانونه اړوي، یو غړی ژغوري، خو بل داسې اغېزمنوي، چې بیا یې درملنه ناشونې ده. په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسنی کارېدونکې دواګانې، چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي، چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخېستل شي، لکه زرګونه کاله پخوا، چې د مصر ډاکټرانو کاروله، هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ غوره طبابت یادېده، ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکټر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوې دي

دهرې ورځې په تېرېدو سره پرېښه بې توکو دروږدوکسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت اوچارواکي اړدي، چې دنېشه یي داروګانو داستعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کاروبې څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي له یونیم کال راهیسې دځنګلک په سیمه کې دروږدوکسانودرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړشوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر اوتردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانوشمېر دډېروالي له امله نورو لویو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لېدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کاردیناتورډاکټر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کېږي:

پوښتنه: څرنګه، چې لېدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدو دی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې ددغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

خواب: دروږدوکسانوددرملنې روغتون په یوځل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان، چې دې کورۍ له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړواو په ځینو نورو ځایونوکې سره راغونډېږي اوکله ناکله دکابل ښاریانولپاره دخوړونې لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبسترولوظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړ کړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، ځکه دوی په داسې ځایونوکې ژوندکوي، چې جامې یې داغوستووړنه وي اوهمدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځوپه موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې په تکړه داروپېژندنې ډاکټران اوهمدارنګه ټولنیزکارکوونکي لرو درمل ناروغانوته په وړیاتوګه ورکوو ناروغانوته دروغتیایي نورمونوبرابره دوډۍ ورکول کېږي کله، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستریږي یا همدغه پړاوېږي پلې کېږي زموږ سیمه ییز ډاکټران اوټولنیز کارکوونکي دروږدوکسانواوسیدلې سیمې ته ورځي او توضیحات اوځرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر اوروغتون ته زموږ د موټرونوپه واسطه رالېږدول کېږي اوپه روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې اودعامې روغتیا وزارت دپرمختیایي بودیجې له لارې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه دځان پاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغاښونوبرسونه او ټولې هغه اسانتیاوې، چې دوی ورته اړتیا لري ددوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه کله، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې ددغو تداوي شویوکسانولپاره ترسره کوئ، چې بیرته نېشې ته مخه ونه کړي؟

خواب موږ دغه تداوي شوي کسان هڅوو اوهمدارنګه دکاراوټولنیزوچارو، شهیدانو او معلولینوله وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي دروږدوکسانونومونه ثبت اوخبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي اوبیابیلې حرفې اومسلکونه ورزده کوي اوان تردې، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمانه اند په بشپړ ډول دمنلو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کارنه شي پیداکولی اودایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږبودقاروورد پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

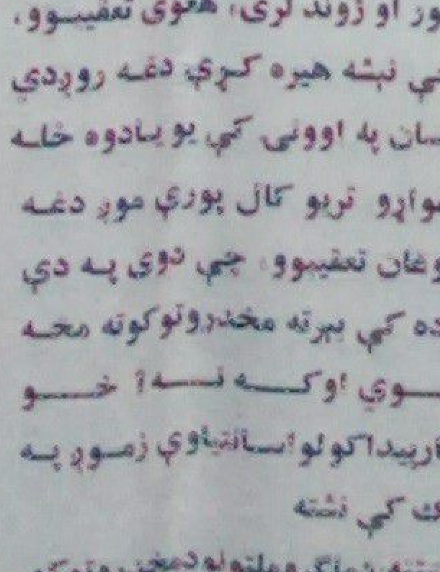

ډاکټر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نښه هیره کړي دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه ځله راغواړو تریو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو، چې دوی په دې موده کې بیرته مخدروتوکوته مخه کوي اوکه نه؟ خو دکارپیداکولو اسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه دملګروملتونودمخدروتوکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدوکسانوددرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېرترډېرو ملیونوته رسېده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

خواب په ۲۰۰۹ کال کې دملګروملتونو څانګې UNODC دروږدوکسانو یوه داحصائي سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته خپره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدوکسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدودی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه مخدروتوکوته دځوانانواونورو هېوادوالو دمخه کولو دمخنیوي لپاره موکومې روغتیایي لارې چارې غوره کړې دي؟

خواب دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دبېلګې په توګه په جوماتونو، ښوونځیو اودخلکو دګڼې ګوڼې په سیمو کې دمخدروتوکو له زیان څخه خلک خبروو اودپوهې کچه یې لوړوو دایوازې دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دپوهنې، حج او اوقافو اودکورنیو چارو د وزارتونو دنده هم دې اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیر کې ښکیل دي. دا یې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت په مرسته دمخدرو توکوزیان دښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړي زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کېږي اواوس چلم اوقلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمېر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې دسګرټو په منځ کې نېشه يي توکي کاروي اویا دسګرټوفلترونه غوړوي اوله دې لارې دوی ته نېشه پیداکېږي دغه نېشه دوی دعادي سګرټو په څکولو نه شي پیداکولی دغه نېشه یي توکي پرځوانانو په پیل کې وړیا وېشل کېږي، خوکله چې پرې روږدي کېږي، بیادوی څپله اخلي، چې دغه نېشه یي توکي ډېرو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه ځوانان پر مخدروتوکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نورې شبکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان دچلم یاقلیان له لارې نېشې ته اړباسي، خوموږ دخلکواوځوانانو دپوهاوي بهیر پرمخ بیایو، نو دپوهنتیو وزارتونو دنده ده، چې تبلیغي چارې داعلانونو اودمکتبونو له لارې ترسره کړي اوخلک دمخدروتوکو له زیانونو څخه خبر او پوه کړي اودځوانانو دروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه تاسې دروږدوکسانوددرملنې په درې سوه بستریز روغتون کې وروسته له دې، چې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له ځینوتداوي شویو ناروغانوڅخه کار اخلئ؟

خواب موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال دانشجویو، چې ځینې کسان دچارو په ترسره کولوکې اغېزمن اودښو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اوپه ځپله خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترڅارنې لاندې نیول کېږي اوکه چېرې ځانونه ښه وځلوي اوموږ ددوی له وړتیا څخه ډاډمن شو، دکارګرانو، مامورینو اومدیرانوپه توګه یې مقرروو اوترې کاراخلو موږ په دې شپږ موده کې ۵ تنه کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغو کسانوڅخه دروغتون دکارو په توګه هم کار اخلو داستخدام شویو کسانومعاشونه له لس زروتر اوولس زروافغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه د وتلو حق نه لري، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانو له ذهن څخه وځي اوبیا نورماتوکسانوبدلېږي، چې ټولنې ته د خدمت جوګه شي

هېواد نوري

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بولله، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف ((ژانر)) دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او نور شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې ووبلې شوې، نوې جګړې لورې به یې بدل کړ او بانللې جګړه به یې ودروله. د بوللې د ژباړې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهید او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکښود، چې بیا به یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او دده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلا په ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، د ښکلې توولې، خلېدلې، مهین کړي او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه زړېښې خبرې وې، چې د غزل مانۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښوده، چې پر دې سره خمکه پلې شي، پښې یې وسوځي او پایې نور وجود د ګرمۍ په غښو داغمي شي. د دې تل پر اوږه سپرې غزلې وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او بایې د طبیعت ښکلاوې ستایلې او یادولې. د غزلې لکه ځنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو، د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل، سره له دې چې بولله سوونو بیتونو ته رسېدله. د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم لوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ ((غزال)) غوندې به یې چې په خپل چټک تګ کې یو ګام پر ګل ږدی، بل پر چمن، یو ټوپ له چینې له اچوي بل له ښلې له، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به بله خبره، خېرونکي د غزلې خبرې د مینې راز بولي او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا ارغونلي افغانستان ته هم د اسلام د سپېځلي دین له راتللو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راغلل، لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو د الفاظو سپین او سره وخځوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي نه ورته ژانرونه هم را منځته شول او په خانګړې توګه ژرکاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې ووېلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزني کې په سوونو شاعران راټول کړل او دېرې تودې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سوونه بوللې یې دوبلې او خراسان ته د عربي قصیدې له راتللو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیل وړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په وربښمینه خمکه یې د ناز قدمونه واخېستل او د ادب په ورشو کې یې خانګړی مزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې لوړې هم خوږې شوې، پښتو ژبې سره له دې چې له ویدې او اوستایي دورې نه خوږه ولسي او پخوانی ژره شاعري درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په خمکه ونه غورځاوه، بوللې، غزلې، څلوربزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل لونیک سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکښت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې، غزلې او نورې وریاندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې د امیلمنه کوربنه کړه دغزلې له دربار سره لکه ځنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزني د دربار دپخو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښې او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترو پېښو، خواوشه او پاخه ادبي انځورونه لري.

لکه ځنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو خپل پاسنه او غزالي قدمونه کېښودل او په همائې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل، د شو معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پیغله د پښتو ادب پر غولې پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خیل ځان له حیرانیه څه ویل کړم

د عشق ویر به تل په خپله ښول کړم

څو ځرنګه چې د پښتونخواېر سیمه تل د پردو یرغلونو د تیري او جګړې اوروته پیل وې، د وخت هم ګوڼ لیمور پر هېواد ناتار جوړ کړی و، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال ستر ګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ

د مغولو لیمور هسې په اور وسوم

چې به هیر په دې ماتم زمینداور کړم

او نه دې سره سم دپښتو په رنګین ګلش کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې درارونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګیزیانو له ښارونو ویستلی و او عرونو غارونو ته یې شړلی و، بېرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف اراثې درلودې، خو ادبي ښېرازې یې لږ او تنې وې، ارزاني تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته ښایسته ادبي رنګونه هم ورکړل اود غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوي ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمي په کې کېښودل، هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په خانګړې توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال بابا ګېو رامنو او دپښتونخوا دځپاند ادبي استعداد لرونکو شاعرانو د غزل په ګلبڼ کې نوي ګلبوټي زرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي غمي، تو رحماني او لافاني انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هنر په زړو پرځو وینځله او په خوشبو او په نغمو یې ویالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلښ کې د غزل پرځې او وږمې خورې وې.

له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او یا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا ... بیا یو ځل د غزل دا ټاټوبی مړاوی شو، رنګینې او ښکلاېې له لاسه ورکړه، خو په ځنګ کې یې د مثنوي ګلبوټي په وده کې شو او په لسګونه کیسې په کې لیک شوې او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوې

پېړۍ واوښتې د غزل بوټي همداسې مړاوي پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په رابېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوي بارانونه وشول، دپښتو غزل ګلبوټي هم بېرته تاره او تاند شو او د نویو ګلونو ټاپیا یې وکړه

حمزه بابا د دې پېړۍ مخکښ شاعر و چې دپښتو نوي غزل ماڼیارې او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وینو سره ور ولېږدول.

ستا په انګو کې د حمزه د وینو سره دي

ته شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

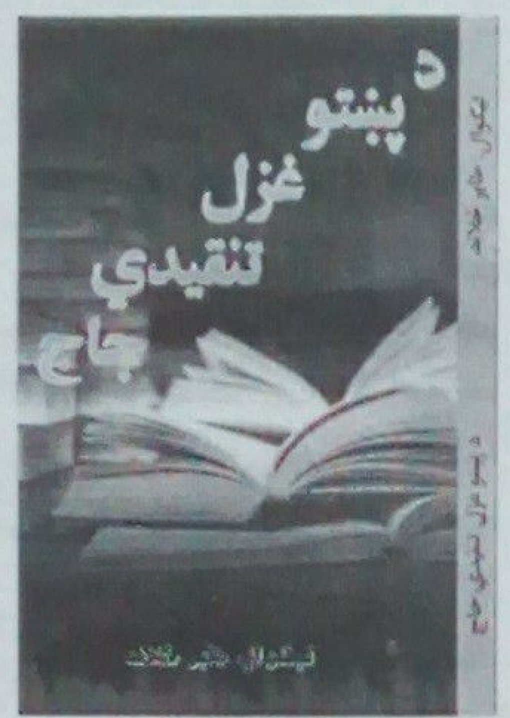

او په دې یې لوته او یې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل سوه نوي باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یو ځل بیا د غزل سې رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په خد و خال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نویو غوښتنو، نویو پوهښتو او نویو للازمانو په

رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړنې، ښکلاوې او خلاوې یې په کې شمېرلې دي

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر ځلاند یو تیاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، خو ده چې له دې سر ګردانیو کومه شنه ګیله او ځنه کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بوټې له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولې او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محیطي مطالعې سره یې کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راغونډ کړي او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خیر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وینو سره هم لیدلې او د را وروسته پخو او ځوانو شاعرانو خواږه هم

خلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل خانګړنو ته، هنري نوښتونو، نوبو تعبیرونو تصویرونو او خوږلتونوته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او خوږ ژبي غزلبول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښکلې یې را بر سېره کړې، ځیرلي او څېړلې دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو ښېر تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کېښولي یو

د کتاب تر ښلاښلو سر کلیونو لاندې ښل ښل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ تحلیلي کمښت او پړوال رحجانات

په دې لیکنه کې چې د سرېږې پر ځای یې بولي ((د پړی د یو کلي کېډو)) تپل شوې نظریه د ښکېلاک یوه نوې کربه بوللې چې زموږ ذهن د تحلیق له لوري نه د تقلید او تکرارت لوري ته را کاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له نوي بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحرانه د راوتلو لپاره رښده وړاندېزونه لري

۲ د شلمې پېړۍ غزل په

نویو پړاوونو کې

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې دپښتو ادب په بدلونونو غږېږي او د ټولنې او ادب ترمنځ همغږي څېړي او بیا د پښتو غزل مخینې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري نه پل پسې را اخلي، روښانی دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقایي بهیر څېړي، بیا خوشحال بابا ته را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپیلوي او بیا د دې دورې ځینو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لاروبان کاظم شیدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار ختک ستایي او ددوی په بو شمېر بیتونو تکیه کوي.

تر دې تمهیدي څېرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړېز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلی ځلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غزل ښستګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني، ((خوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وینو رنګ به په کې وي)) وریسې د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه رواںېږي، د سمندرخان، قلندر، پسرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخواد ګبو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبونو ته په پېښور کې، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، نو او نورو سیمو کې سر وردننه کوي او د غزل رنګ او بوی یې څېړي، ښکلاوې، ځانګړنې، نازکۍ او باریکۍ یې شمېري او خپل بحث د خو ښځمنو غزلبولو شاعرانو په ستاینه او کرڼه پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موجد حمزه بابا، د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه _ علي محمد مټګل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دي، چې لومړی نیم بیتي اوددوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره وېل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره وېل کېږي، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتنې کالي دې پرېښوه

داپنجابي کالي دې اور واخله

مینه

پنجاب، دبرتانوي هندیو ختیځ او پخوانۍ ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لویدیځ ایالت یې جوړ کړی و پنجاب په ۱۹۴۷ م کال، کې په دوو بېلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولویدیځ پنجاب باندې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دټول پنجاب درېمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اوګړي یکې ژوندکوي، دوېش له مخې لویدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوی دی پنجاب، چې له نامه څخه یې جوتېږي، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس او ستلج دروددونو اودریابونو ترډېرو اوبو لاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه دډېرو اوبو له برکته، ډېره ښه غله اودانه کوي، ډېره سموره مځکه اوشین وطن دی په غلو اودانو بریسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ابیره لرونکي اوحاصل خیز وطن دی دپښتوشیر یعنې ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژانرکاکړۍ غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دلږک استاد، دلاس له فیضان څخه په دلې موږ ورته غوږ اوخیرشو دپنجاب توري برکې

تن مه هواسي دسرې خولې

(کاکړۍ غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتنې کالي دې پرېښوه

زاړه دې مه شه پنجابي کالي په مینه

(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ځندپېښور دی

بل تري چاپېردتو رو زلفو دېوالونه

دپېښور (پشاور، پیشاور) تاریخي سیمه، د (۲۰۰ ق م) نه مخکې تاریخ اوپېښه لیک لري، دېروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظریې ورکړې دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونوسره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګوښې ګوښې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چینایي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ ق م) کې داسیمه لیدلې وه او د (پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلاني تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی، چې داسیمه یې د (پولیوشاپولا پولو شاپولا یاپرشاور) په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزماني پورې په همدې نوم سره یادېده

دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچاایښی دی. دپېښور مرکز اوتوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی

دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیندسره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غاښې، چې پېښور له کوهاټ نه بېلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اوابریدو دره، لویدیځ ته ایریدي اودملاګوړیو سیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندو قبیلې اوسې اوداسرحد تر ورسک پورې رسېږي، همدارازشمال ته یې ملاکنډ اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول ارتوالی اویلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له دریوو خواوو څخه دغرونو په منځ کې پرته ده، یوازې ختیځې خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټېټوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېروښکلیوښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دزمې دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه په ژمي په دغه ښارکې په خوشالۍ تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور په باب داسې وایي دپېښور علاقه دانګریزانو په زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېراره سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داړیدو اووزیروملک، شمال ته یې ملاکنډ، سوات اوجنوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۳۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اواټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اونه ده، ښېرازه ځمکه، خوږې اوبه، ښې مېوې، ګڼې باغونه اوښایسته ځلک یې دندارو دي

دپېښور ښکلي اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړو کې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې، دایوه کاکړۍ زماله نظره تېره شوه، ورته خیر په شو

اندېښنوښکلګۍ یم

اوس پېښور پرسوۀ ردم

(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

جانانه ولې شوې بې مینې

دپېښور په نیم ګرې مې خپې دینه

(لنډۍ)

دوکۍ

دکاکړو د ډېر تاریخي نومیالي لوی وطن په ډېروړو وړو سیمو اوځایوکې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکۍ نوم هم دیادولو وړ دی، دوکۍ دیوه ښه سمسور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي ته دق ښکاري، ځکه دمحبوب دیدن یې په کې نه کېږي، له دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړۍ غاړو کې د دوکۍ یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې ټولګې اواثر په پایو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له ښه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه، روڼ اوخوندي کړو

دوکۍ دق بوري زندان دی

ژوب د دوو جنومیان دی

(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکۍ ته راشه غم خومه که

که نورڅه نه وو شودې

پې به درکومه

(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده

فضل هادي حميدي

د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه به د سهار لمانځه وخت و. ناخاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن بې رانه د سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ويده کړل. په دغې ورځ د سالنګونو يو کور هم بې ويره او بې شهيده پاتې نه شو. که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې يو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د يوه مظلوم افغان په ګونګې ګونګې اند کې دغه راز يو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو له دومره وژلو چې اندازه يې نه لري. د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده. دغه هم د يوې داسې پېښې شاهد دی چې کيسې يې لا هم د يو فلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نښونه پرېښې دي. دغه سړی له ۱۳۵۸ کال راهيسې چې روسانو پر افغانستان يرغل وکړ، ډېر دردونه وليدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هيڅ نيت او اراده يې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا يې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هيڅ ونه ويل، مګر دا يې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړيو او جسدونو ور ته پرېښود، ملک شمس الدين د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه ډېرې چغې وکړې، هيچا يې فرياد وانه ورېده،

بلکې د ژمي د بخو واورو په کفن کې لغښتو غرونو يې هم د فرياد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۳ کلن سپين ږيری دی او لا هم د پروان ولايت د سالنګ په آهنګرانو کلي کې د همغه ښار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې يو وخت يې د ترېدلو ديوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته

سالنګ په دره کې ولګيد، دا نو روسي پوځيان راوتلي او په سالنګ کې يې عام وژنه پيل کړې وه." دا به نو ابه د سهار ۴ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان خپل تور څادر وغوړاوه؟ ځکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د بوسکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جوماتونو

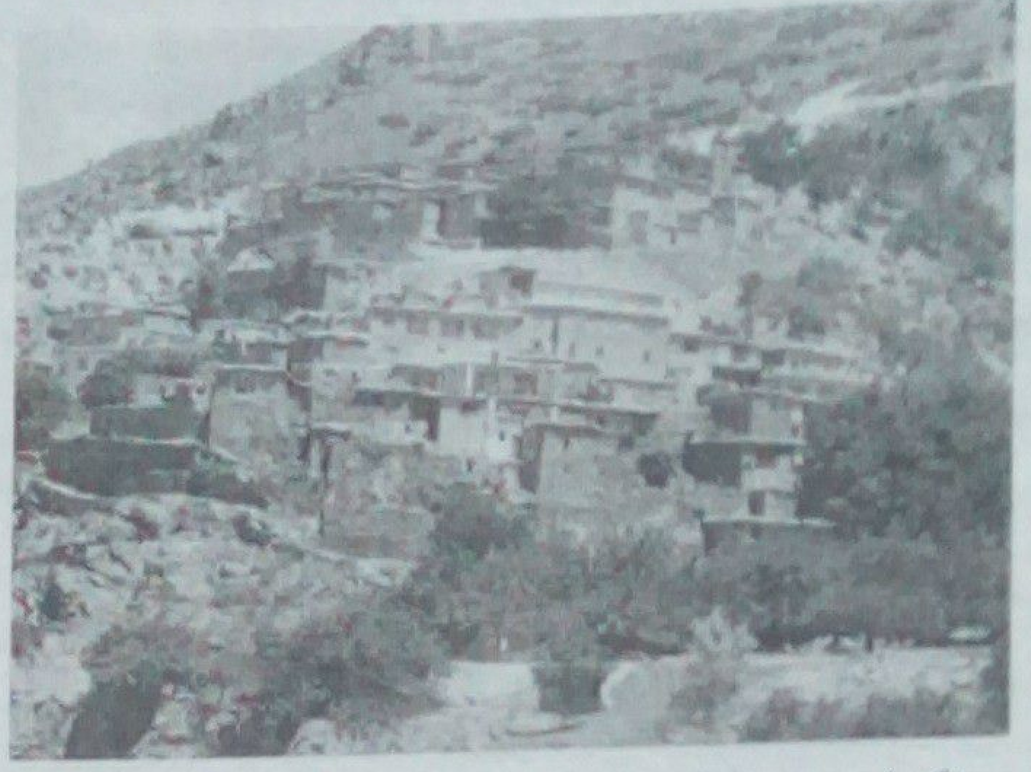

په کې ايښي وو. هغه وايي، د روسانو د يرغل په ورځو شپو کې دومره تکليف ور ونه رسېده، څو له هغې بردې نن کاله ورووسته ور رسېدلی درد به يې هېڅکله هېر نه شي. "روسان موږ ته راغلي وو چې موږ نه دې لاړې وخو بايد درې راباندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ويلي وو چې دلته درباندې بريد شوني دی، بايد خپل تدابير کلک ونيسي، موږ لمانځه ته تياری نيوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې خان ورساوه چې ناخاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، بوسکاټ توغندي راغي او د

او له بل هر خايه عام خلک رايستل کېدل او بيا پرې روسي پوځيانو د مرميو باران جوړاوه." د ميندو له څنګه يې هم هلکان ايستل او وژل يې، د ماريګر تر څلور نيمو بجو څوک هم حتی د خان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قيامت راغلی، نو دا افت يوازې پر دوی رانازل شوی دی." په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدين تر درېيو ورځو پورې د خپلو کليوالو د مړيو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهيدان يو ځای ته راجمع کړای شول، چې

وشميرل شول، نو روسانو د ۱۳۶۷ سالنګيانو خوانانو سيمې غلېبل کړې وې، يوازې دا نه بلکې په دغو شهيدانو کې يې د ملک شمس الدين د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې. "زما پلار، ورور، دوه وريرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر يې شمېره کليوال يې را ته شهيدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو بو شهيد نه وي پرېښی." د غم په دغې توره ورځ د شمس الدين ټول کلي او د سالنګ دره په وينو ولمبېده او اسمان يې په ماتم کې تور څادر واغوست، خو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سيمې ته د ښخولو په نيت يووړل، نو بيا هلته ورته د مزار شريف دهدادي ټلسمي فرقې د مړيو د ښخولو او هديرې جوړولو اجازه نه ورکوله. "بيا مو په همدغې دښته کې يو ډېر کم ځای پيدا کړ او شهيدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلي مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بغلان خنجانو ته راکډه شوو، څلور کاله مو هلته تېر کړل، هيچا راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو." له دې غمېزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنيو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدين خو بيا د خپلې کورنۍ د يتيمانو غم بيخي اووه اسمانونه راټيټ کړي وو، په يوازې خان يې د سردې ۲ يتيمانو وريرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده

پر غاړه وه. "اوس هم دا بوج په زړه وړم، هيڅ کومه بشري اداره راغلله او نه يې زمانه زما د شهيدانو د کيسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی يم." د ملک شمس الدين دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخرې برېس و، چې پر دې مظلوم ولس يې وويست، ځکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستی پوځي ډلګۍ هم تېښې سترګې د حيرتانو د بندر په پله واوښته. دا پوځي ډلګۍ د جنرال بوريس ګروموف په مشرۍ رهبري کېده او شانه يې بيخي د ليدلو نه وه نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شېبو کې چې د حيرتانو له پله څخه تېرېده داسې ويلي وو: "په دغو وروستيو شېبو کې په خپل بدن کې ستره نيمګړتيا احساسوم، ځکه په خپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکي او ترشا له منځه تللي تاريخ وينم." پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بريا د روسانو وتل، دومره په آسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړني او مجاهد ملت اتلولۍ او د افغانستان د خلکو د مليونونو نو شهيدانو او معلولينو او معيوبينو د وينو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي ارمان ته لاسرسی پيدا شو. د افغانستان جهاد روسان، دې پايلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو يرغل يوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي څغاستونکي ملکها سنګ د ژوند کيسه کوي. په دې وروستيو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو ليکوال مشهور شاعر جاويد اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه "فلم بهاګ ملکها بهاګ" نومېږي. فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خسرو

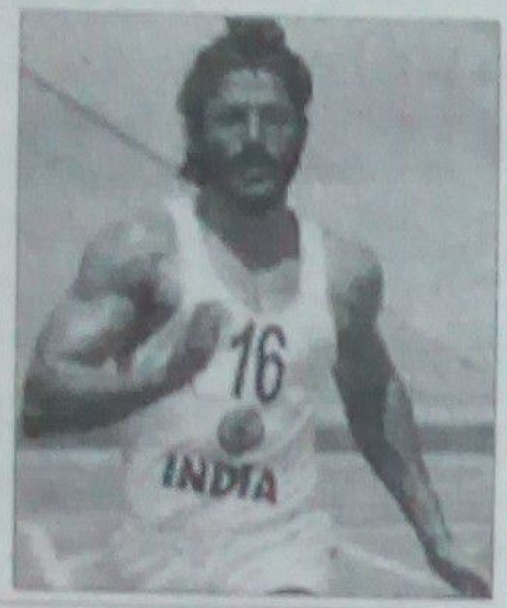

پر مهال ووېل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور څغاستونکي، اتليټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وينا د فلم ليدو پر مهال چاپې زما پلار له د خپل ژوند هغه شېبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سترو ستونزو يې تېر او د صبر کاسه په نسکورېدو وه. هغه زياته کړه "پلار مې له داسې سختيو ګالنو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته يوه په بلې پسې برياوې تر لاسه کړې، د هلې ځايې او ورسره مخالفتونو په ياد ولو سره ځايي و نه توانېد خپل شديد احساسات کابو کړي. هغه له ځايي د خپل ژوند د مبارزې له کراوه ډکې ورځې وربه زړه شوې." جاويد اختر دا مهال د هندي سينما له وتليو سکرېپټ ليکوالو او شاعرانو څخه يو دی.

يوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستيک جوړ کړ

د ترکيې د استانبول د يوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته برياليۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستيک جوړ کړي. د فرانس پرېس خبري آژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه اليف بيلګرين توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستيک جوړ کړي چې د کېلو او

سېمولو د پوښلو لپاره پکارېږي حاضرتمه پلاستيک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي خو د اليف بيلګرين اختراع، چې د امريکا د ساينټيفيک په نوم ساينسي مجلې تائيد کړې، د چاپېريال د ککړولو له مخنيوي سره مرسته کولې شي له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستيکونه د هوا او چاپېريال د ککړولو تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. پخله بيلګرين وايي چې د نوبل د جايزې ګټونکې ماري کوري يې ايډيال شخصيت دی. اغلې بيلګرين له د پنځوس زره ډالرو سکالرشيپ ورکړې څو دا خپلو علمي او ساينسي کارونو ته دوام ورکړای شي.

ښځه او ټولنه

لاسته راوړني لا زياتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان يونيسف دفتر د ميندو د وضعيت په اړه خپل خوارلسم ټپوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال يو راپور خپروي، ترڅو د ۱۷۶ هېوادونو د ميندو او نويو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت څرګند او د ښه والي لپاره يې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د ميندو د وضعيت په ښه کېدو کې څورا زيات پرمختګ ليدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېروکلونو کې افغانستان يو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د ميندو او ماشومانو روغتيايي وضعيت پکې څورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعيت څخه د لرې د ډېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ ميندو څخه ۱۶۰۰ تنه يې د ماشوم د زېږولو پر مهال له نړۍ څخه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه ميندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو

روغتيايي وضعيت ښيي چې د ميندو او دغو ماشومانو د روغتيايي وضعيت له ښه کېدو سره سره په دې لار کې لا زياتو هڅو ته اړتيا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د ميندو د روغتيايي وضعيت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتيايي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زياتوالی، د ميندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجوديت کې د ماشوم زېږول دي. هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ نم کتار کې دی، وايي "د ميندو د مړينې د کچې راټيټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستندردې پالنې برکت دی. د روغتيايي پاملرنو او آسانتياوو په کچه کې زياتوالی، له دې آسانتياوو څخه د ميندو د ګټې اخيستنې په کچه کې زياتوالی، د ژوند په معيارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي."

د پام وړ، خو ټر بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي

دې راپور پر بنسټ، مخکې تردې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه يو تن يې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو ن له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه يو تن يې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادي د برخې د يو ماهر په موجوديت کې سر ته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۴ زېږونونه د قابله ګانو په موجوديت کې سرته رسېږي. سره له دې چې په سلو کې ۹۰ ميندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو يوازې په سلو کې ۱۶ له دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د ميندو د مړينې د کچې په لوړوالي کې يو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده. که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ او روغتيايي سيستم کې لږ تر لږه ۵۵۱۱ تنه ښځينه او نارينه نرسان شته، خو د روغتيا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، بايد په سلو کې اتيا نه ورسېږي. په عامې روغتيا وزارت کې د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستياله ناحيه طارق له افغانو کورنيو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي. ځکه د دې په وينا، د افغانستان په دوديزه ټولنه کې ډېر نارينه دې ته نه حاضرېږي چې خپله خوريا مور نارينه ډاکټر يا نرس ته ورولي." د ښځينه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بيا په لرې پرتو سيمو او ولسواليو کې." نوموړې وايي، د

د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر ستاوون وايي، د نويو زېږېدليو ماشومانو

چې د ميندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلنډ او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د

موجوده ښځينه او نارينه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ تنه دي چې دا د هېواد د اړتيا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای." او که جنسيت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دی." د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سيد قمرالدين حافظ په دې باور دی چې نن سبا د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفيته نرسانو سخته اړتيا ده، ځکه د هغه په باور د درملنې د بهير په ښه ترسره کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتيا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د شو روغتيايي خدمتونو په وړاندې کولو او شې پالنې سره توانېدلی چې د ميندو او ماشومانو د مړينې کچه راټيټه کړي. د معالجوي طب رئيس ډاکټر سيد قمر الدين حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لېسانس او حتی د ماسټرۍ زده کړو امکان په صورت کې د ماسترۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنيت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به يې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زيات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنيت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سيمو کې د نرسانو د روزنې شرايط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې يو تن مسوول نجيب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ويل کېږي. د هغه په وينا، نن سبا د روغتيا وزارت په مرسته نرسنګ ستندرډېږي او تر يوه حده ستندرډ شوې هم دي. "نرس د طب لپاره د ملا د تير حيثيت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټيټې کچې له کبله ورسره ناسم

چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري. پر ډاکټرانو او نرسانو تعقلي او فزيکي بريدونه شوي، خلک بايد له دوی سره سم چلند وکړي." اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنوته لپاره يو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړيوال معيار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتيايي کارکوونکي ښځې دي او د هېواد نه هرو څلورو روغتيايي مرکزونو څخه يو يې د ښځينه روغتيايي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د ميندو بله روغتيايي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲مه د ولادي فيستولا د له منځه وړلو نړيواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتيا وزارت د چارواکو په وينا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې استدادي زېږون کوي، يوه يې د ولادي فيستولا له ناروغۍ سره مخ وي. د عامې روغتيا وزيره ډاکټره ثريا دليل وايي، ولادي فيستولا يوازې يوه روغتيايي ستونزه نه ده، بلکې د دوديزو، ټولنيزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زياتره يې وزلي او بې سواده ښځې ترېنه اغېزمنې کېږي. "د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتيا او د اميدوارۍ د دورې په اړه زياته شي." د هغې په وينا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل اميدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره يوازې يو څل له زېږون څخه مخکې روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زياتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتيا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا په ولادي فيستولا د اخته ۵۸۵ ناروغانو درملنه

شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فيستولا د ناروغۍ د درملنې يوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کيور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړيوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعاليت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، لکه د لارې د کرايې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ ميلادي کال راپديخوا نړيوال بانک د افغانستان د بيارغونې له صندوق سره يوځای په ټولېز ډول د روغتيا له سکټور سره ۳۳۵ ميليونه ډالره مرسته کړې ده. تاکل شوې ده چې د افغانستان د بيارغونې د صندوق تمويلوونکي د اروپايي اتحاديې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ ميليونه ډالره نور د دې پروژې د تمويلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتيا وزارت چارواکي وايي، په

نيږې بوې لسيزې کې په ۱۱ هغو ولايتونو کې د روغتيايي مرکزونو شمېرڅرې برابره زياتې شوې چې د نړيوال بانک له خوا د تمويل شوېو پروژو تر پوښښ لاندې دي، يعنې د روغتيايي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۴ مرکزونو ته رسېدلی. له ۲۰۰۰۰ څخه زياتو سيمه ييزو روغتيايي کارکوونکو چې ليمايي يې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې ترلاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سيمو ته لېږل شوې چې په پايله کې يې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستلو لپاره روغتيايي مشورې له د ښځو او واکسين

له د ماشومانو لاسرسی زيات شوی دی. د هغوی په وينا د پاډې پروژې له پيل څخه دمخه د روغتيايي مرکزونو او روغتيايي ښځينه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتيايي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه ځه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعاليتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتيا د ساتنې او د ميندو د مړينې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستيو پرمختګونو سره سره د روغتيا برخه زموږ په هېواد کې له زياتو ستونزو سره مخ ده، د نويو زېږېدليو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړينې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ويټامينونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې يوه افغانه ښځه يا نجلۍ له اميدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې يو علت دا دی چې نجونې له بلوغه مخکې ودونو ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم بشپړه وده نه وي کړې.

غ . ملاحت

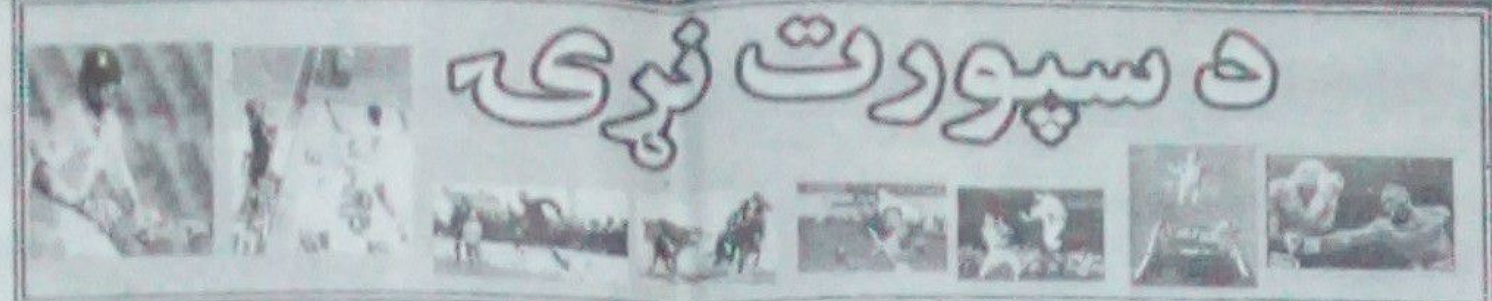

د سپورټ نړۍ

افغان اولمپیک کمېټې پرمختیايي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکولو او د کلني پرمختیايي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و. پر ظاهر اغبر داسې تورونه

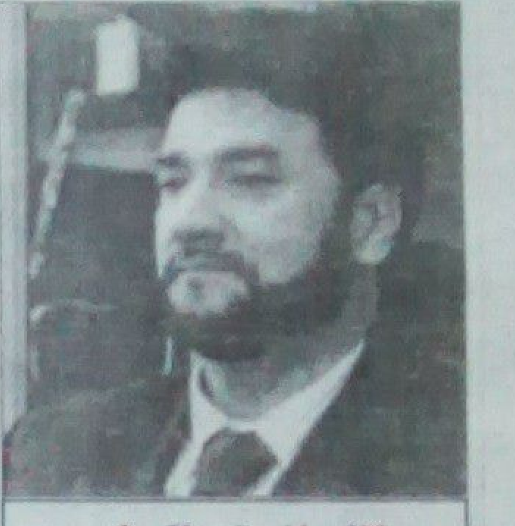

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بله دا چې وايي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې اټکله د ۳۱ سلنې پرمختیايي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې

کمېسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د برونزې مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورپللي و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په ده لګېدلي تورونه بې بنسټه وبلل او بي بي سي ته یې وویل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و. همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او یو څو داسې قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه. خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزانول دغې لوبې ته لا ډېر ځوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ به یې ځینې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې وموندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دویم ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده

کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي

چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه یوه کمېټه جوړه

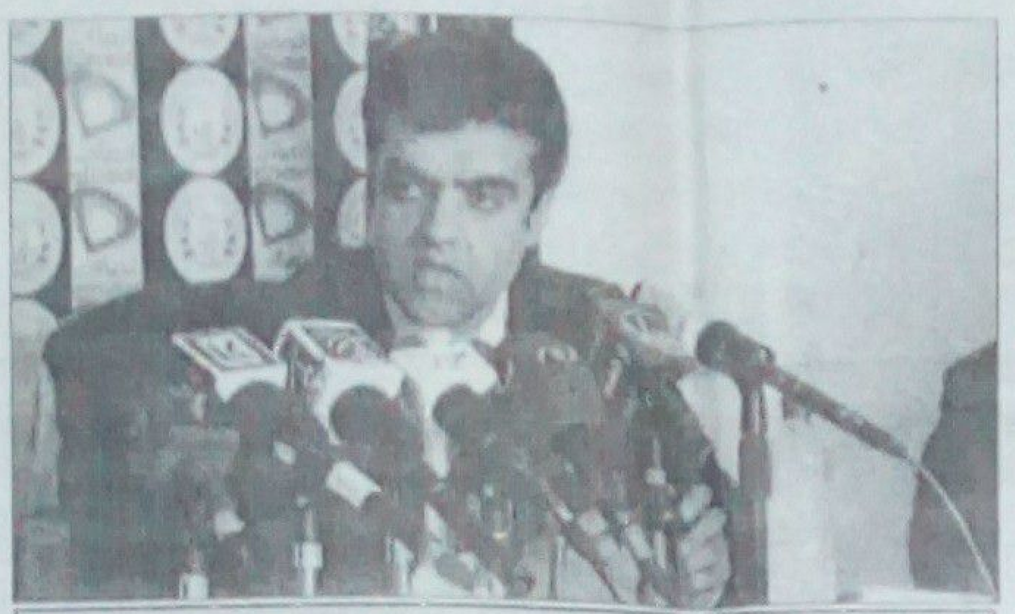

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ووېل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي"

کرېکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندلو او د روزلو پړاو هم بلل کېږي." ښاغلي مراد وویل ډېر ژر به د دغه نوي سپورټي نصاب د

شي، کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي وویل هیله یې دا ده چې

کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په ځینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به بیا نورو ولایتونو ته هم ور وغځول شي. افغان کرېکټ بورډ وايي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرېکټ ښوونځیو ته بوسي نه دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره خپل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي که څه هم بایې ډېر وخت ته اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد وايي، دوی په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نه غواړي، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکو دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد وویل "موږ غواړو چې په راتلونکو نو شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور ځدراڼ، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړې وي، له ښوونځیو یې را پیل کړې وي او بالاخره په ټوله مانا د کرېکټ له اړخه د افغانستان تولید وي."

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې دي. افغانستان هغه هېواد دی چې په نړیوالو لیږې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکې لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه واري په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ، افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه د راتلونکې اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هېواد سره خپل بخت وازمويي

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالو پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکښه لیګ، یا پریمیرشیپ کې یوازې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي ډیمبا با او پاپیس سیسې لوبېدل. که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل او سجده به یې وکړه چې د لوی څښتن مننه وي وکړي. دوی دواړه د سېنیګال مسلمانان دي. چې یو یې تېر اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. ډیمبا با وايي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېرولی یې نه شي پنځه وخته لمونځ او روژه د خپلو فوټبال روزونکو په ګومان چې څېله مسلمان نه دی خورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه

وايي او د دوی دین او عبادت ورسره ورغمي. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي، د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمانځه لپاره ځانګړی ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستیو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوی بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی ټورې د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ نو دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible] په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خونې ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږۍ بله خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان ځینې لوبغاړي خوښ نه دي. ځینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه

غواړي، هغه کمیس نه اغوندي. تر همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. ځینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې ښه لوبه وکولای شي. ځینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وايي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړي ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وايي "کلب ته غوره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خیر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي." ۲۸ کلن ډیمبا با وايي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره ځینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکي چې به خوښ نه و ما به ورته وویل ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم به لوبه کوم که مې لوبه نه وه مه مې لوبوه." سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښه فوټبال لیګ لوبیز کال به پیلېدا دی ځینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالي ونه کړي او د لوبیز کال په پیل کې به و نه ځلېږي

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۴ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې پر تورو ویښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلیوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو سپونکي پاتې شوی، له تېرو دوو لسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي

نیت کړی. د کندهار دارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي. او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وايي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښتو یې ټوکو ځای نه، بلکې د پاتورو هوډمنو کسانو ځای ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورتي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وايي، دی به د

ایران، عراق او کویت له لارې د دوو میاشتو په ترڅ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې دده په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. «کله چې سعودي عربستان ته ورسېږم، لومړی به د اسلام د ستر لارښود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته وواېم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي.» امیر محمد له دې سره چې یو سپونکي پاتې شوی، له تېرو دوو لسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وايي، یاد سفر یې له سترو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وايي، له دې وړاندې یې د هېواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پر مهال له ډېرو خوږو او ترخو شېبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هېوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي، خو دا لومړی ځل دی چې تسنا د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې ویسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په ترڅ کې پاکستان څېله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله. یاده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د

منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې. د پاکستان ملي لوبډلې د ټولو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اوورونو کې د ۲۲۴

ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان څېلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه. ځکه ویسټ انډیز وګټله او څېلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې څېل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو. خو مصباح الدین او شاهد افریدي ښه لوبه وکړه دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲

منډو هدف وټاکه. خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نشول. د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله. په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وټومول شو. نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې. یاده دې وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او بېجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وايي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هیڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په ریپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وايي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د بېجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وايي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای. که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وايي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له نوکمیر چلند نه شکایت کاوه او وايي له همدې امله د جولای په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکې دي، برخه نه اخلي. "یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې بې سرپرسته وو. دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیه

منفي اغېز کړی و. چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو. هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو." روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همدغه ډول روان وي، نو نیکپا به په هیڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وايي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالو کې له برخې اخیستو ډډه کړې. "روح الله نیکپا په

پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي. او له همدې امله یې څو ورځې وړاندې څېله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي." ښاغلي رحماني وايي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو څېړلو لپاره یې ځانګړی کمېسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلور ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري

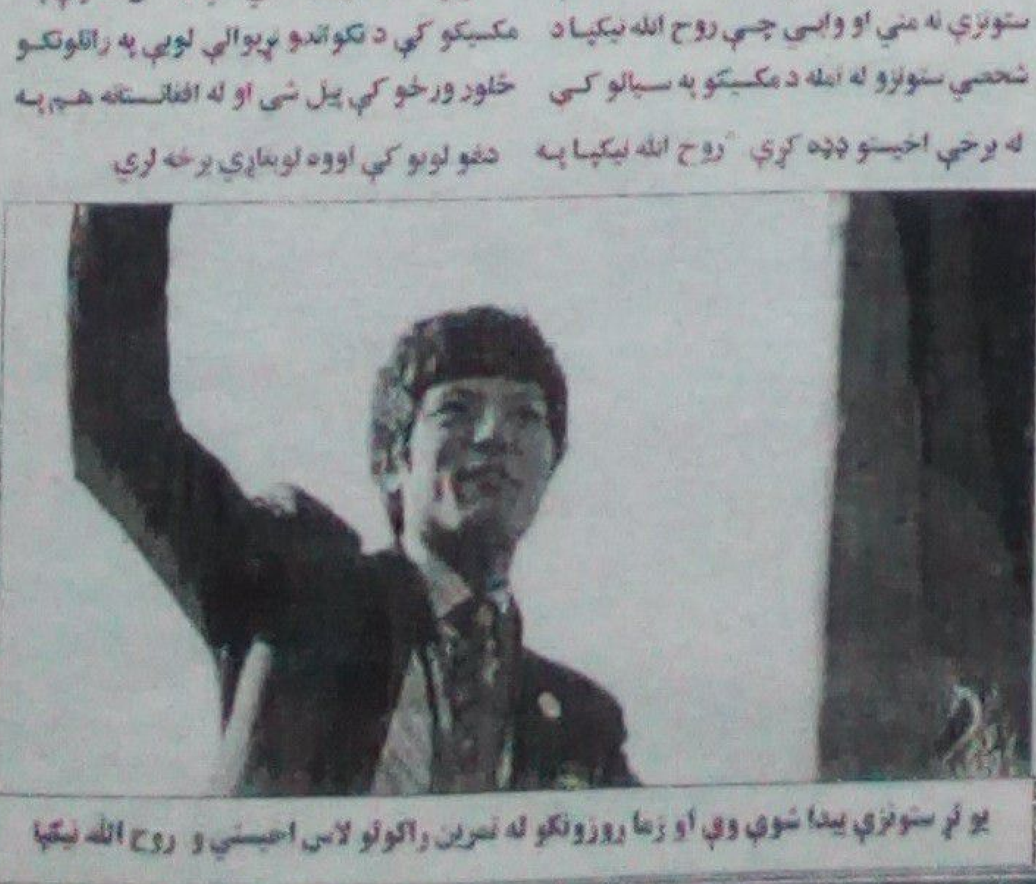

یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و روح الله نیکپا

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیايي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب ترلاسه کوونکو هېوادونو په نوملړ کې ګډه شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیايي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په هغې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرېکټ بورډ اداري د غونډو په خونه

کې په لاره اچول شوې وه د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې

وروسته یې د سفر پر مهال د ترسره شویو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل سربېره پردې یې د ملي نولس کلنې لوبډلې لوبغاړو لپاره د ټروټ لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په ټولو ټروټ لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او پلې کولو باندې هم رڼا واچوله. نوموړي د الصلاتو شپږیزې لوبې په نامه سیالیو چې د راتلونکو

لندارچیانو په شور او ځارو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کارکوونکو وړاندیزونو ته پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یادونه یې وکړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د ویډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو یې ونډه درلوده. د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۶ ملي لوبغاړو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه بې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان کرېکټ بورډ اجرائیوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د رسنیو همکارانو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلویزیونو او ارتباطاتو هغه وسیلې دي چې دجامعې دمختلفو قشرونو ترمنځ اړیکې ټینګوي او په لرې کې دراز راز او بیلابیلو انکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه دخلکو دپوهاوي او خبراوي له پاره زمینه برابر وي.

یا رسنۍ، هغه وسیلې دي چې دجامعې دعامو او خاصو خلکو ترمنځ اړیکې ټینګوي په بل عبارت رسنۍ هغه تفریحي وسیلې دي چې دټولنې اول قشرونه پرمختګ ته ترځې کوي

درسنیو دندې

رسنۍ په یوه ټولنه کې ډیرې دندې ترسره کوي چې له هغو څخه کولای شو یو څو یې په لاندې توګه دیلګي په ډول راوړو

۱-د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسیلې دي چې خلک په ډله ییز ډول له پیښو څخه خبروي یعنې رسنۍ کولای شي په یوه وخت کې په زرګونو او آن په میلیونونو خلکو ته معلومات ورسوي

۲-ښه پوهه زده کړه: رسنۍ دوله ییزې زده کړې ترټولو ښې وسیلې دي چې کولای شي په عام ډول خلکو ته زده کړه ورکړي او ټول هغه کسان چې له رسنیو سره مخه لري له دغې زده کړې څخه برخمن شي

۳- رسنۍ دتفریح او سرګرمۍ له پاره ترټولو ښې وسیلې دي رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او دهغوي په شونډو موسکا خوره کړي خو دا خندول یوازې خندول نه دي بلکې یو پیغام هم لري یعنې رسنۍ باید د نورو برخو تر څنګ کومیډي برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې ټولنې ستونزې په ښه ډول سره وڅیړي او خلک ترې باخبر کړي او پوره

ګټه ترې واخلي

۴-مشوره ورکول: داسې رسنۍ هم موجودې دي چې دمختلفو وسیلو په واسطه خلک له هغوی سره اړیکې ټینګوي او له هغوی څخه مختلف ډول مشورې غواړي داکار پې له دې چې دمخاطب وخت او پیسې مصرف شي ترسره کیږي دا درسنیو ترټولو زړه پورې دنده ده همدا رسنۍ دي چې دخلکو په ژبې، کلتور، فرهنګ او عاداتو کې بدلون راولي خو باید متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنو کې داتشویق او بدلون داسلام دمبارک دین له لارښوونو سره سم وي همدارنګه باید دهیواد داساسي قانون او درسنیو دقانون له موادو سره ټکر ونه کړي دهاروالد لاسول په اند رسنۍ دا درې مهمې دندې لري

۱-دچاپیریال څارنه چې دا درسنیو خبري برخه ده

۲-ټولنیز پیوستون چې تفسیري او لارښوونې نقش لري

۳-دفرهنګي میراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعلیمي نقش لري

رسنۍ دیوې ټولنې دفرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په نني عصر کې دهرې ټولنې دپرمختګ تضمین کې قوي حیثیت لري او کولای شي چې دنړۍ کارکوونو، فکرکونو، فرهنګ، علم او حساب ورکوونو فرهنګ او داسې نور رواج کړي ځینو پوهانو په دې اند دي چې دهغوی ټولنې پرمختګ او عصري کېدل په رسنیو پورې تړلي دي او له رسنیو څخه پرته فرهنګ نه دي خلکه رسنۍ دي چې خلکو ته فکرورکوي البته دا په هغه صورت کې ممکنه ده چې له رسنیو څخه په رښتیني او دقیق ډول سره استفاده وشي خو که چیرې له رسنیو څخه په غیر اګاهانه ډول استفاده وشي او ونشي کولای چې په صحیح ډول په ټولنه کې ښه ستوونزې درک کړي نو پدې حالت کې به بیا په ټولنه باندې ناتیرات منفي وي او دهغې پرځای چې خپل فرهنګ نورو ته صادر کړي بېرته دې فرهنګونه په خپلې ټولنې ته راوارد کړي په عمومي توګه ویلای شو که چیرې رسنۍ خپل فرهنګ په ټولنه کې تبلیغ نکړي نو په حتمي ډول د پردیو افکارو او فرهنګ په دهغو ځای ناستې شي نو ضروري ده چې ټولنه ییزې رسنۍ خپل فرهنګ په ښه ډول سره وټاکي او خلکو ته یې تبلیغ کړي

عبدالرحمن ثاقب

دژورنالیزم پوهنځی

کتاب ((یک قرن در تاریخ و افسانه)) زیور چاپ یافت

سخن هویدا وبرهن است که تاریخ آئینه عملکرد انسان های ما قبل و ما بعد میباشد، بخصوص آئینه عملکرد های آنعده اشخاص که در بخشی زمام امور یک کشور را به حیث امپراطور، پادشاه، صدراعظم ویا رئیس جمهور اعمال نموده باشند.

پس تاریخ است که عملکردهایش برای قضاوت بعدی ها در صفحات خود تسجیل مینماید. بشرط آنکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بین و دور اندیش باشد و در تسجیل عملکرد های اشخاص فوق و حوادث دیگری که در زمام داری او در کشور مطبوعش رخ میدهد به گونه بی طرف ثبت وسجل نماید. طوریکه قبلاً اشاره شد تاریخ آئینه عملکرد زمامداران است این یک حقیقت روشن است ازینرو مورخ نباید در ثبت سجل وقایع هراس داشته باشد ونه هم از بیم گفتاری این و آن حقایق را کتمان نماید اگر تحت چنین شرایط قرار میگیرد بهتر است که قلم را در جیب بگذارد. به هر صورت نگارنده جوان با استعداد و بی هراس کشور ما مصطفی (عمر زی) در سلسله چاپ آثار قبلی خود اینک کتاب دیگری بنام (یک قرن در تاریخ و افسانه) درین اواخر نوشته که بتازه گی شرف چاپ یافته است. نگارنده حتی الوسع سعی و کوشش نموده که عملکرد های خاندان (امراً) محمد زایی سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زای این دوره استیلای روسها که خلاف تمام موازین ملی و بین المللی بالای خاک ما حمله ورشدند و سرانجام دوره مجاهدین با اعمال عملکردهایش تا زمان دوره ریاست جمهوری حامد کرزی بشکل بی طرف وواقعی آن در اوراق تاریخ خود سجل نموده است واگر از حق چشم پوشی نشود خوشبختانه که نویسنده از طرز تاریخ نگاری کاملاً معیاری کار گرفته و مثل مورخین حسابی کشور ما تمام رمز های تاریخ نویسی را دران رعایت نموده است. منطقی که در آن بکار رفته است گویای این حقیقت است که مورخ مذکور هرگز از اقرار این واز اقرار وتمام مسایل را بدون هراس نوشته تحریر اورده که مصداق این ادعای ما نگارش او در مورد زمام داری عبدالرحمن خان که به حیث امیر مستبد توانسته، آنرا سجل نموده که این تحلیل نه تنها از مصطفی عمرزی میباشد بلکه مورخین مشاً خربه قول منقول علیه عبد الرحمن خان را شاه مستبد خونریز ووابسته به حلقات استعماری عنوان نموده

است یک قرن در تاریخ و افسانه اکلاتیست که حوادث صد سال اخیر دران سجل است یعنی فشرده از رویداد های زمان عبدالرحمن خان تا زمان ریاست جمهوری حامد کرزی دران ثبت سجل شده ونیز فراتر ازآن مخزن معلومات جدید و بی طرف میباشد که خواننده را از زوایای مختلف به عملکرد های حکمروایان قبلی این مرزو بوم آشنا میسازد. طوریکه قبلاً گفته شد در صفحات این تاریخ درگام نخست بالای دوران استبدادی عبدالرحمن خان روشنی انداخته شده وسپس سلطنت و شخصیت امیر حبیب الله خان به حیث یک شاه خوشگذران و عیاش، عنوان گردیده که تاریخ های دیگر نیز به چنین خواص امیر موصوف گواهی داده است. سلطنت امیر امان الله خان به عنوان یک شخصیت (شیفته ملت و سرزمین) عنوان گردیده است که شا امان الله خان واقعاً محصل استقلال افغانستان بوده وبرانجام فرنگی ترو ها و طبقه های حلقات استعماری توسط خود افغانها گردیده و از سلطنت طرد گردید. رویهمرفته دوره حبیب الله کلکانی و شخصیت موصوف، به حیث یک شخص وسطی پاکدل و ساده ثوع سجل گردیده و به تعقیب آن سلطنت محمد نادر خان به حیث ستمگر و ارائه ثبت وسجل گردیده و به راستی هم این شخص بود که با مهارت خاص حبیب الله کلکانی را از اریکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زایی را از سر احیا نمود. بعد به سلطنت محمد ظاهر شا اشاره شده که زمامداري او تا زمانی به نوبه تحت سایه صدارت کاکای خود سپری گردیده، اشاره شده و معلومات کافی بدسترس خواننده ها قرار داده است. دوران ریاست جمهوری سردار محمد داود خان به حیث اولین رئیس جمهور افغانستان تشریح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فامیلش داده شده است. آمدن دوران کمونست ها و آغاز حماسه های جهاد مردم افغانستان مباحث دیگریست که در لا بلای اوراق این تاریخ گنجانیده شده است. جالب تر ازآن که در بخش پایانی کتاب تمام محتویات کتاب تحت عنوان (در سیمای صد سال) مثلی همانند کوهسار، تمام موضوعات کتاب ارزیابی گردیده و تشریحات کوتاه بالای عناوین مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده میتواند. به وضاحت به نظر میرسد. تاریخ (یک قرن در تاریخ و افسانه) که در ۵۵۲ صفحه به زبان دری به تیراژ یک هزار جلد در ماه جاری شرف چاپ یافته از جمله تاریخ هایی که سیر حوادث از زمان عبد الرحمن خان تا اکنون با تحلیل همه جانبه و استنباط کاملاً علمی و اصولی درج گردیده و ما از دربار خداوند ج التجا داریم که نگارنده کتاب محترم عمرزی صاحب بتواند به تالیف همچو آثار علمی مفید دیگر نیز توفیق یابد

حیات الله حلیم

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۴۵-۵ مې ګڼې فرمان له مخې د فساد په قطعي ډول له منځه یوسي او جرړې یې شنډې او وچې کړي چې په مرسته یې ټول افغانان دفنې ناوړې پدیدې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافیت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنیزو، فرهنګي، سیاسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمینه برابره شي. افغان حکومت دا خپله اصلي او اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځ یوسي ددغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادریدو تراوسه پوره نهه میاشتې تیرېږي چې یلې کولو ته وړاندې شوې دي، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لاپیخې له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زیاتې اندیښنې یې راپارولي دي د ولسي جرګې ځینو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نیولې او وطې یې هیواد کې د فساد په برخه کې زیاتې ډنډورې کیږي چې ګڼې په افغانستان کې د فساد پر ضد هیڅ مبارزه نه ده شوې او نه کیږي حال دا چې افغان دولت په هیواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له یوولو څخه زیاتې خپلواکې اداري او موسسې جوړې کړې او له فساد سره د مبارزې له پاره یې ګومارلې دي له اداري فساد سره د مبارزې د عالي اداري د رئیس عزیزالله لودین په وینا دغې اداري تیر کال د اختلاس او اداري فساد لاري دي فاسد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي برښد او پر جزا دې ورسوي لودین له ځینو دولتي ادارو څخه داګیله هم کړې ده چې په فسادونو کې د ښکېلو کسانو د دوسیو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او د دوسیو په څېړلو کې له ځنډ څخه کار اخلي. وړاندیز دادی چې اړوندې عدلي او قضایي اداري باید لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼې شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او مهمه دنده بولي چې له فساد سره په کلکه مبارزه وکړي او په دې برخه کې ۴۵ مه ګڼه فرمان له د عمل جامه ور واغوندي. فساد د دولت اړیکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ یې فاصله او بې باوري زیاتوي. د افغانستان جمهور رئیس حامد کرزي ټولو دې چې باید په ټپه شي، ودې نیول شي او د سختې جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هیواده د فساد د ناولې او ناوړې پدیدې تر بیخه ټولې شي په ټردي دوه سوه دوسیې لوېي څارنوالۍ ته لیږلې دي په دې دوسیو کې داسې دوسیې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورینو پورې تړاو لري نوموړې له لوېې څارنوالۍ څخه غواړي چې دا دوسیې ډیر ژر په پوره جدیت تر څېړلو لاندې ونیسي او له دې هر افغان هڅه او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او دیني وجیبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطیع الله شهاب دکابل پوهنتون

د ژورنالیزم پوهنځي دوریم کال محصل

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل ...

د انسانانو په مادي او معنوي ښوونو او ددې ښوونو په توازن او بیا د تصوف په اړیا خبرې شوې او وړبي د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت له نغوته شوې او دهوی په ارغونو معتقداتو خبرې شوې، د پښتو په پېری او مردی غړیدلی، د روښانیانو مبارزې یې یادې کړې، بیایې د تصوف تعریف کړی، په وحدت الوجود یې خبرې کړې، په پښتو ادب کې یې په تصوف رڼا اچولې، له روښانیانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسیدلی او بیا یې په شلمه پېړۍ کې د تصوف څیره ښودلې اود حمزه بابا پر تصوف غړیدلی او له همدې سره دا بحث را نغاړي

۵ د غزل کره وزه د دې اثر بل سرلیک دی، چې له اکبر زمینداوري نه یې را خبرې او شغزل فني خوا او توازمات بیانوي او هم د نوي غزل نوښتونو ته نغوته کوي او د بحث په پای کې د غزل پر موضوع او منځپانګه غږیږي.

۶((د پښتو غزل کې روانې اړخونه)) د دې اثر بل سرلیک دی، چې د غزل د اروا پوهنې له پلوه د بیلابیلو اروا پوهانو له نظره خبرې او بیا په پښتو غزل کې د دې نظریو لټون کوي.

۷((غزلګو شاعر څوک دی ؟)) دا د لیکوال بل بحث دی، چې د غزلبول او نظم ویونکي شاعر ترمنځ کرښه باسي او هغه شاعر چې هم غزل لیکي او هم نظم لو کوم لور ته یې چېې په درنه وي او په کومه برخه کې چې مهارت او تشخص ولري، هغه نوم پرې پدي.

۸ د کتاب بل سرلیک ((د پښتو غزل راتلونکې)) دی چې د ځوانانو غزل لیکوونکوله پاره شعري لارښوونې لري.

د ځوان لیکوال، خلاند لیکوال دا زمانه د نویو ښوونو او د پښتو غزل د نویو پراوونو په کچ مچ کوټو ولاړ دی او د نوي غزل نه خبرې له پلو پوزنه کوي، چې زه ددې کار ساز کې ورکوم، خو ور سره خو ورې پخوني لرم

د کتاب لومړی سرلیک ((تخلیقي کمښت ...)) لکه څنګه چې لیکوال هم یادونه کړې، له دې کتاب سره ډیر نړاو نه لري او یوه عمومي خبره ده او کوم مسائل چې هغه بیانوي، نه یوازې د غزل د تخلیق لاسونه له لري بلکې دا عوامل نوي غزل ته نوي تحرک او خوځښت هم ورکولای او د غزل د نوښت لپاره نوي زمینه برابرولای شي، لو که په کتاب کې له وی هم ډېر اثر پرې نه غورځوي.

د کتاب دوهم سرلیک ((تصوف او پښتو غزل)) یوه ضروري خبره ده، څکه تصوف او مینه د غزل اروا ده چې ښکلا هم ورڅخېږي او رنګونه هم او په پښتو او آن ټولنه ختیځه شاعرۍ کې ډیر ارزښت او اهمیت لري او خلاند صاحب یې هم تر ډیره حده له مهدې وتلی دی.

د کتاب دریم سرلیک د غزل کره وزه د نویو خواتانو لپاره لارښوده خبره ده، چې د غزل د بڼې او جوړښت او د موضوع او منځپانګې په اړخونو او تناسب غږیدلی دی.

((پښتو غزل کې رواني اړخونه)) هم نه بحث دی او د اروا پوهنې د پېړنیو عالمانو وینااوې یادې شوې او بیا یې په پښتو شاعرۍ کې له رواني اړخ سره سم موضوعات یاد کړې دي د کتاب بل بحث غزلګو شاعر پاتې څوک ؟ هم مهم بحث دی، خو لا څه نور وضاحت هم غوښتي چې زه یې دلته په لنډیز سره کوم. په پخوا وختونو کې نظم د شعر مقابل لوری و، نظم په منظوم کلام و، چې د یوې موضوع دبیانولو لپاره به ویل کېده، زیږی معیار او پوخ جوړښت به یې درلود، خو شعریت به په کې نه و، په نظم کې به ناظمانو دیني لارښوونې، اخلاقي پندونه، طبي او نور موضوعات بیانول او روزنیز هدف به یې درلود، چې خلکو به یادول هم او د اړتیا پروخت به یې استناد پرې کاوه، داسې کسان هم وو چې هم به یې شعرونه ویل او هم به یې نظمونه جوړول لکه خوشحال بابا چې نوی دیوان لري را پاتې دی او هم یې ګڼ روزنیز نظمونه ویلي دي، لکه فضلنامه، طب نامه، اخلاقنامه، فالنامه، بازنامه او نور او په شعوري ډول یې خپله شاعري او نظمونه سره بیل کړي او په فضلنامه کې یې د دې ډول نظمونو جوړښت داسې ښودلی.

دا سم کال چې د غنم دی یو کتاب مې په نمط دی

چې یې نوی بنیاد کښېږدم یو یادګار په جهان پرېږدم

ساده نظم یې دغه یې اشکاله یې افته

په ضعیف محر ویلی تکلف څني وتلی

چې آسان په پاڅول وي مختصر کسیلی په

کیدل وي

چې هر څوک ورته وګوري نیک عمل وته وبوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعریته نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزنیز کتابونه په نثر ولیکل شول، دا وخت د شعر لور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتیب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت و کوم شاعر چې شې غزلې وویلې هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې په نظمونه وویل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ورکړل شو، چې خلاند صاحب په بحث پر پې کړی، خو دا چې وایې: نظم هغه کلام دی چې وزن او قافیه ولري: دا تعریف سم نه دی، څکه په شلمه پېړۍ کې ازاد نظمونه هم را منځته شول، چې هغه نه وزن لري نور د قافیې او ردیف له بندونو نه آزاد وي همدا راز دی لیکي: ((مرثیې نه څوک قصیده نه شي ویلی او قصیدې نه مرثیه نه شي ویلی)) دا هم سمه نه ده، څکه قصیده د ادب په شکلي وېش کې راځي او د شاعرۍ یو ژانردی، خو مرثیه د ادب موضوعي برخه ده اود موضوعاتو په وېش کې راځي، نو څکه قصیده او مرثیه تناقض نه سره لري، بلکې په قصیدو کې ډیرې زیاتې مرثیې ویل شوې، چې د شیخ اسعد سوري قصیده چې د غوري پاچا امیر محمد سوري په مرینه کې یې ژړګانه پخوا ویلې او په دې مطلع پیلیږي

د فلک له چارو څه وکړم کوګار

زمولوي هرګل چې خاندي په بهار

ډیره ښه نمونه ده او را وروسته هم دا کار شوی دی.

ناغلی خلاند یوازې هغه شعرونه غزل بولي چې هر بیت یې خانته خانته مفهوم ولري، خو که تسلسل په کې وي هغه غزل نه، نظم بولي، خو حقیقت دا دی چې اوس هم منفردې او مسلسلې غزلې دواړې شته او شاعران یې په شوه تازګۍ او ناریکۍ وایي او د تغزل ښکلاوې په کې ځلوي البته غول نما نظم هغه شعر ته ویل کیږي ((که د پخوانیو شاعرانو وي یاد لوستيو: چې یوازې بڼه یې د غزل وي یانې مطلع او مقطع ولري او د بڼونو یې لومړی، مسرۍ آزادې او دوهمه د مطلع په قافیه وي، ن/ر نو تغزل غزلیزې نازکۍ او ښکلاوې ونه لري.

نور نوګران خلاند د نظم او غزل په څانګړتو په او موږ بحث کړی ... هم یې د حمزه بابا د غزل بحث په څېړلی دی

تر دې وروسته د کتاب اصلي بحث او څېړلې ته را رسېږو چې هغه د شلمې پېړۍ پښتو غزل په نویو پړاوونو کې دی: دا ډیر د پام وړ بحث دی او تر لمهیدوروسته یې د شلمې پېړۍ د پښتو غزل څانګړتیاوې او نوښتونه څېړلي او د غزل د مطرح شاعرانو په غزلونو بحث کړی دی زه یوازې د دې څېړلې په کې تر اختلاف ورسره لرم، څکه ده یو شاعر یاد کړی او بیا یې د هغه د غزل ښکلاوې او څانګړتیاوې شمیرلې دي، چې دې کار د ده څېړلې ته د لنډکرې به ورکړې، نو که دا کار یې په دې ډول کړی وای، چې د شلمې پېړۍ د غزل څانګړتیاوې او ښکلاوې یې یو په یو شمیرلې وای او بیا یې هغه شاعران یاد کړي وای چې دا ښکلاوې او نوښتونه یې پنځولې، په دې ترتیب به د غزلو تحولات یو...یو شمیرل شوې او د هر تحول او بدلون رامنځته کوونکي به د بیلابیلو نوښتونو ډلې او لاروبان بلل شوي وای، مثلاً که ده لیکلي وای چې د شلمې پېړۍ په غزل کې نوې سمبولونه دود شول چې له هغه نه یو هم پښتونولي وه، په دې کې حمزه بابا ولي محمد طوفان، اجمل خټک او ... مخکښان وو

یا دا وخت په غزل کې رومانیست غزولې وکړې چې، اشرف مفتون، یونس خلیل او نورو یې په پاڼه وکړه او داسې نور زما په ترتیب کې که خلاند صاحب یې ومنې وروستي بحث د پښتو غزل راتلونکې ده چې ځوان غزلبول شاعر ته یې څوري او پخې لارښوونې لري، خو خبره دا ده چې شاعر لارښوونې نه اوري، هغه خپل شعر وایي او که یې نوښتونه کړي وي، هغه ادب ځېړوونکي را برسېره کوي او اړوند یې بحث اول شعر پخول کېږي او بیا وروسته نه هغه نه قوانین او قواعد استخراجیږي او ادبي نوښتونه یې شمیرل کیږي نور نو دا اثر زما له نظره د ځوان غزل په باب نوی او له نوښته ډک اثر دی، له خوانانو سره ډیره مرسته کوي او د غزل په څنګه نوي رڼا وي اچوي: زه خلاند صاحب ته مبارکي ورکوم چې ډول یې ضروري کام او د ادب مینه وال یې لوستنې او په غور لوستنې ته را بولم. په درنښت

افغان اعلانات

شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی ګلدره در حلقه چاه لولری به عمق 150 معه نصب پایپ وفلتر ان به طور مکمل غرض داوطلبی قرارداد می دهد شرکت های که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان افرهارا از شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی ګلدره یا به شماره هــای 0773723511 - 0777840344 و 0771104350 دریافت کرده میتوانند. وخود شان ازنشراعلان الی یک هفته افرها را دو باره به شورای انکشافی قریه ده عربان بسپارند.

◈◈◈◈

مدیریت اراضی ولسوالی سروبی موازی 625 مترمربع زمین بلند ابه بکر دولتی واقع کنج شیرخان را برای مدت پنج سال به اجاره میدهد اشخاص وافرادی که خواهش اجاره ګرفتن انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز به مدیریت اراضی ولسوالی سروبی مراجعه نمایند.

◈◈◈◈

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی درسال 1392 بتعداد 500 پایه چوکی سه نفری را قرارداد مینماید

داوطلبان علاقمندان واجد شرایط می توانند معلومات بیشتر را از ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع خواجه بغرا مقیم ګارد سابقه اخذ وبرای دریافت شرطنامه بعد ازنشراعلان الی ختم میعاد بیست ویک روز کاری مراجعه نمایند افرهایک روز قبل ازتاریخ ضرب الاجل تسلیم داده میشود جلسه افر ګشائی به روز بیست ودوم دایر میګردد واز داوطلبان دارای اهلیت و واجد شرایط دعوت به عمل می اید تا افر های سربسته خویش را مطابق شرایط به لسان های دری پشتو برای اکمال پروژه متذکره ارایه نماید

روش تدارکات باز داخلی افرها مطابق زمان ضرب الاجل که درج شرطنامه می باشد الی ساعت ۹ بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 7 تسلیم داده میشود وافرهای دیر رسیده بعد از ختم ضرب الاجل پذیرفته نمی شود تضمین افر مبلغ -300000 افغانی ویا معادل ان تضمین بانکی شرایط برای اهلیت تهیه اسناد تخنیکی مالی وقانونی می باشد

◈◈◈◈

ریاست معارف شهرکابل به ترمیم و رنګمالی تیه های میرویس هوتکی ونسوان ذبیحا طبق احجام کاری انجنیران انکشاف تعمیرات ضرورت دارد شرکت های ساختمانی که خواهش داوطلبی انرا داشته باشند درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات واقع سرای غزنی کارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمین اخذ میګردد

◈◈◈◈

ریاست معارف ولایت کابل ازبودجه کمکی بانک جهانی ترمیم 20 پروژه در چهار ولسوالی ولایت کابل را به اساس داوطلبی باز داخلی وقانون تدارکات ملی قرارداد مینماید. ازشرکت های ساختمانی واجد شرایط دعوت بعمل میاید تا اسناد داوطلبی را دربدل 1000 افغانی پول غیرقابل بازګشت الی یک روز قبل از افرګشائی ازریاست معارف کابل واقع خوشحال خان مینه بدست اورند. افرګشائی پروژه مذکور 21 روز کاری بعد ازنشراعلان ساعت ده قبل ازظهر درریاست معارف تدویر یافته افرهای دیررسیده وانترنیتی پذیرفته نمی شود شرطنامه را ملاحظه نموده تضمین اخذ میګردد

◈◈◈◈

نثاراحمد دوباب هنګر مخروبه تصدی که روز موازی 10375 مترمربع زمین ملکیت ریاست عمومی تصدی ارزاق در پارک های صنعتی پلچرخی میباشد به شرط ترمیم رایګان از پول شخصی شان بدون مطالبه مصرف برای مدت سه سال به کرایه ماهانه مبلغ چهل هزار افغانی قبول دار شده است موسسات واشخاصی که به جایداد فوق ضرورت داشته کرایه بیشتر بپردازد درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست وپنج روز به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست ارزاق واقع جوار سیلوی مرکز سپرده خود شان به روز مزایده حاضر شوند شرطنامه را ملاحظه کرده میتوانند تضمین اخذ میګردد

◈◈◈◈

امریت ثبت اسناد و وثایق حوزه دوم به اطلاع اشخاص افراد مراجع ذیربط میرساند که سید محمد میوند علومی ولد عبدالعلی به اندازه 347 مترمربع زمین را که واقع قلعه فتح الله خان میباشد ذوانیدی ترتیب می نماید درصورتی که بالای مذکور یا جایداد شان کدام ادعا داشته باشند ازنشراعلان الی یکماه به امریت ثبت اسناد ووثایق حوزه دوم اطلاع دهند درغیران حق شکایت را نخواهند داشت

◈◈◈◈

ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل به اطلاع محمد برات ولد مراد علی مسکونه ناحیه ششم کابل میرساند تاجهت دعوی حقوقی وجیمه بنت مسجدی به ارتباط نصب یک دربند حویلی واقع ناحیه ششم کابل ازنشراعلان الی بیست روز به ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل حاضرشود درغیران فیصله غیابی صورت میګیرد وانګاه حق شکایت را نخواهد داشت

◈◈◈◈

ریاست فواید عامه ولایت لوګر درنظر دارد تا جغل اندازی واعمار دیوار استنادی سرک خامه قلعه سیدان پنجګهای که از اثر ماین تخریب ګردیده درمسیر سرک عمومی کابل لوګر خطوط سرک عمومی کابل لوګر نصب علایم ترافیکی در شاهراه عمومی و ولسوالی ها را به قرارداد میدهد اشخاصی که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به امریت فواید عامه ولایت لوګر مراجعه نمایند شرطنامه را ملاحظه کرده تضمینات اخذ میګردد

◈◈◈◈

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی امورات حفظ ومراقبت جنراتور شفاخانه شهید سردار محمد داود خان شفاخانه نمبر 2 ریاست ساختمانی روابط خارجه ګاد و پرسونل تصدی مسلخ کلوپ عسکری مدیریت ملبوسات وریاست لوژستیک عهدیات و سترد رستیز را درسال 1392 قرارداد مینماید. داوطلبان علاقمند واجد شرایط ازتاریخ نشراعلان الی ختم 21 روز کاری میتوانند با درخواست خویش بریاست اکمال وخریداری واقع خواجه بغرا مقیم ګارد سابقه مراجعه شرطنامه ومشخصات را اخذ افرها یک روز قبل از جلسه افرګشائی اخذ وجلسه به شکل داوطلبی باز وپاکت سربسته به روز 22 دایر میګردد افرها مطابق ضرب الاجل زمانی که درج شرطنامه مشخص ګردیده الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 114 تسلیم داده میشود افرهای دیررسیده بعد از ختم ضرب الاجل زمانی پذیرفته نمی شود روش تدارکات داوطلبی باز داخلی تضمین افرمبلغ 400000 افغانی نقدا ویا بشکل بانک ګرنټی به یکی از لسان های رسمی کشور دری یا پشتو اخذ میګردد

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هيواد

ورځپاڼه

چارشنبه	پیشلمې	۳ ۱۱	روژه ماتي	۷ ۱۲
پنجشنبه	پیشلمې	۳ ۱۲	روژه ماتي	۷ ۱۲

د ۱۳۹۲ ل د چنګاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

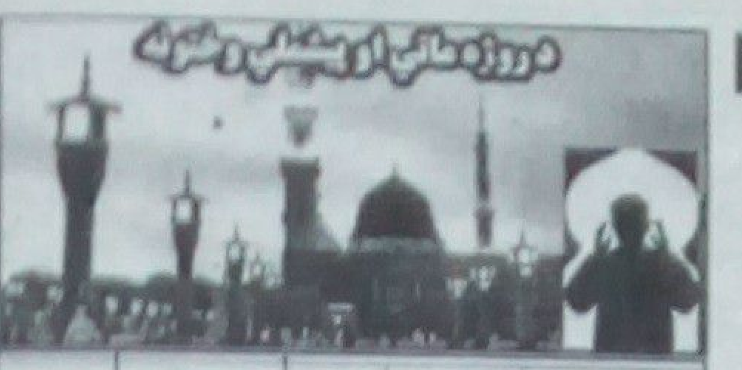

هوا حالات

ښار	ورځ	حالت		لوړه	ټیټه
کابل	چارشنبه	لمر		30°C	17°C
//	پنجشنبه	لمر		35°C	17°C
لوړه	چارشنبه	لمر		37°C	19°C
//	پنجشنبه	لمر		38°C	20°C
پېښور	چارشنبه	تندر او باران		33°C	28°C
//	پنجشنبه	لیز باران		36°C	28°C

د بهرنیو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بیه

د کابل د شهزادې سراي د صرافانو د رئیس د معلوماتو له مخې اورون له غرمې مخکې د بهرنیو پیسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و

پو امریکایي ډالر پېرودل په 57/15 افغانۍ پلورل په 57/20 افغانۍ

یو انګلیسي پونډ پېرودل په 85/40 افغانۍ پلورل په 85/50 افغانۍ

د اماراتو یو درهم پېرودل په 15/45 افغانۍ پلورل په 15/50 افغانۍ

یو یورو پېرودل په 74/20 افغانۍ پلورل په 74/30 افغانۍ

یو سعودي ریال پېرودل په 15/15 افغانۍ پلورل 15/20 افغانۍ

زر هندي کلدارې پېرودل په 960 افغانۍ پلورل په 970 افغانۍ

زر پاکستاني کلدارې پېرودل په 550 افغانۍ پلورل په 558 افغانۍ

زر ایراني تومانه پېرودل په 17/60 افغانۍ پلورل په 17/70 افغانۍ

افغانستان د نړیوالو رسنیو په هنداره کې

«د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي»

امریکایي، والسټریټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه په یوه مطلب کې لیکلي، له یوې لوري د سولې د خبرو لپاره طالبانو په قطر کې د سولې د خبرو لپاره سیاسي دفتر پرانیست، دا هیلې زیاتې شوې، چې د هیواد جګړه به چې یوه لسیزه پېرې اوښتې، او خبرو اترو لاره پرانیستې ده ... افغان ولسمشر حامد کرزي سخت عکس العمل وښود، راوي شوي. کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بیرغ او چنډو او لوحې، لګولو پر وړاندې د اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د پلاوي د نه ګډون خبره وکړه د والسټریټ ژورنال په وینا، له هغه مهال راهیسې په توجه کې د طالبانو قوماندان هم ورته خبره کړې او ویلي یې چې، که موږ غوښتل سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګېږو. برتانوي ټایمز ورځپاڼې بیا د افغانستان د بیارغونې په اړه په یوه مطلب کې لیکلي، امریکا د خپلې نړیوالې پراختیایي ادارې «یو ایس ایډ» له لارې غوښتل د سړک جوړولو د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګردېز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت ترمرکزه غځېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زیات شوی او ۲۳۰ میلیونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه یې بوا هم څه باندې له دریو یوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وینا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېدیځ بې ...

... اسلامي په خوله پالي دي چې؛ دغه کار د کابل او واشنګټن ترمنځ د چارواکو سره په اړه یې د سولې په اړه ... طالبانو ته د سولې په ... د طالبانو ... هوکړه نه کوي ... د طالبانو یوه قوماندان چې نه غوښتل نوم یې واخیستل شي، دوی هم په ... ملاتړ کې د طالبانو د منځني سطحې قوماندان وايي؛ دوی نه پوهېږي چې، مشران یې څه کوي، ځکه دوی په دې اړه څېړې اوازې اوري. د والسټریټ ژورنال په وینا، په لوګر ولایت کې د طالبانو یوه بل ...

تطبیق کې خنډ او د ټکنیکو زیاتوالي له لا ... امنیتي سره هم ترلې دي. ... ته لاره هوارېږي. ... چې امریکایي کمپنیو ته ورکړې؛ خو هغوی یې کارونه نورو قراردادیانو ته ورکړي دي اوږن وایي، دوی له بانکي تضمین او بکسونو سره راغلل او هغو کمپنیو ته یې کارونه ورکړل؛ چې ترټولو ارزانه وې.

د ټانکرو چلوونکي د کابل ...

د غلي مواد او د ټانکرو امنیت د ساتلو لپاره د خصوصي امنیتي کمپنیو ... پولیس پرځای دي. دغه چاره هغه مهال افغان کورنیو حکومتي پولیسو ته وسپارل شوه چې په تیرو کلونو کې د شخصي امنیتي کمپنیو د کړنو په اړه حکومت له شکایتونو وشول. د کورنیو چارو وزارت ویاند صدیق صدیقي له څه هم د ټیلو د ټانکرو د یو شمېر چلوونکو اندېښنې او شکایتونه پر ځای بولي خو ټینګار کوي چې دوی پر یو پړ دلسې پلانونو کار کوي چې له مخې یې د لویو لارو امنیت خوندي کړي، سبیلي وایي دوی هڅه کوي د ... وردګو، غزني او زابل د لویو لارو د ساتونکو شمېر ... همکاري له وده ورکړي. «کوښښ کوو چې له یوې خوا امنیتي تدابیر ... کله چې نوم څای ... د مرګ ژوبلې ... چې افغان ولسي ... د مرګ ژوبلې د اوسېدو ...

جرګې دغاني جرګه کې هېواد کابل، کندهار لویه لاره او د تېلو د ټانکرو د چلوونکو اندېښنې ... د ټانکرو چلوونکو سره ... کابل کې ... که چې (موږ) په توان کې نه ... امنیت لپاره لازم تدابیر ... چې لوړ ... د کولو ... «

سوداګر دې تر دوو نورو میاشتو پورې له ترکمنستانه ...

په پلېټ سره په یو اړخیز ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولایت له لېږدولو او دغه مسله دې سبب شوې چې، افغاني ټانکرونه ودرول شي. د سوداګرو او دغه راز د سوداګرو خونو ... دغه ټانکرونه دافغان سوداګرو او هغوی د افغاني ټانکرونو د واسطه دلېږدولو چې دیپلوماتیکو ... دلوړو پر دلیل دروندونو په کړکوټونو دترکمنستان سره په پلېټ سره له ټانکرونو خټه استفاده کوي ... دتېلو د سوداګرو ... د هرات ولایت له لېږدولو د صنفي اتحادیو په جوګاټ کې تنظیم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجیبې اداکړي دغونډې په بله برخه ...

کسي ... د ګټې د ترکمنستان ... دجوړولو طرحه د کړنې او اوبو لګولو وزارت ... سالم او المهرمن مدیریت سره د اقتصادي ... پرمختیا او د کارموندلو په برخو کې مرسته وکړي ... د طرحې ... د کابل ښاروالۍ ... د کابل ښاروالۍ په واک کې ورکړل شي.

خادم الحرمین الشریفین دي د پاکستان حکومت له ترهګرۍ ...

ستاسو اعلیحضرت دلاربښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې دهغو له برکته افغانستان پاکستان اوسیمې ته سوله اوثبات راشي یوځل بیا ستاسو اعلیحضرت دپیرزوینو له امله دخپلې ... ملتي مراتب وړاندې کوم او دلوی خدای (ج) له درباره تاسو اعلیحضرت ته اوږد عمر روغتیا دژوند په ټولو چارو کې بریالیتوب، دسعودي عربستان شاهي کورنۍ ته سرلوړي او دهغه هیواد وروړ ملت ته سوکالي غواړم

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د ریاست خبرتیا

د زمري د میاشتې د اته ویشتمې نېټې، د هیواد د خپلواکۍ د پېړلې ترلاسه کولو د کالیزې په ویاړ د ۱۳۹۲ هجري لمریز کال د ادبي او هنري جایزو سیالۍ، د تاریخ او د ادبي تحقیقاتو، شعر، داستان، طنز او نقد، ښکلو هنرونو، سینما، تیاتر، موسیقي، راډیو تلویزیون او د ژورنالیزم په برخو کې پیلېږي له مینه والو لیکوالو او هنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د میاشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ ریاست د ادبي او هنري جایزو ادارې ته وسپاري.

د زیاتې خبرتیا لپاره دې ۰۷۹۴۲۳۵۴۰۲۴ ګڼه ټیلفون له لارې اړیکې ونیول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنگ

وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان از وجوه عادی خویش در نظر دارد تا (پروژه تجدید آهن پوش های بالای تعمیر ورنگمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت) را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92) ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb) قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنگ ازساعت ۸ صبح الی ۲ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل (قرارداد مشابه دریکی از۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل گردیده باشد)

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/ ۵/ ۱۳۹۲ تحویل داده شود داوطلبی انترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد آفر ها درحضورداشت داوطلبان ویانماینده گان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/ ۵/ ۱۳۹۲ گشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی (هفتادوسه هزار افغانی) شامل باشد.

بهرني لنډ خبرونه

میرکل له امریکا څخه د ریښتینې ژمنې تمه لري

امریکا د استخباراتي ادارې NSA د رسوایي په ارتباط ویل چې دا د امریکا له حکومته په دې اړه د بشپړه وضاحت غوښتنه کوي. دې له یوه جرمني تلویزیون سره په خبرو کې وویل چې د دوستو ملګرو په توګه باید یو پر بل اعتبار هم وشي، میرکل همدارنګه وویل، د دې لپاره چې د انټرنیټ کاروونکي له استخباراتي ادارو څخه په بشپړ ډول سره وساتل شي، باید په اړوند کچه د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي.

د جرمني صدراعظمې انګلا میرکل له امریکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموریت پر وخت د هغه هېواد ملي قوانین مراعات کړي. میرکل د امریکا د استخباراتي اداري د پخواني کارکوونکي اډوارډ سنوډن له خوا ...

برما وايي «ټول سیاسي بندیان خوشي کوي»

د برما ولسمشر ویلي، چې د روان ۲۰۱۳ کال تر پایه به ټول سیاسي بندیان خوشي کړي. ولسمشر تین سین دا څرګندونې برتانیا ته د خپل لومړي سفر پرمهال له لندن کې د برتانیا له لومړي وزیر ډیویډ کامرون سره تر خبرو وروسته کړي دي. برما، چې په میانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تین سین ولسمشر شو، سلګونه سیاسي بندیان خوشي کړل. بیا وروسته، دامې انګېرل کېده، چې کې د سیاسي بندیانو خوشي کول په هېواد کې د روانو سیاسي اصلاحاتو لویه برخه ده. د برما ولسمشر ویلي، چې یوه ځانګړي کمېټې د هر سیاسي بندي د قضیې څېړل پیل کړي دي. برتانیا له د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هیوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې

او پسولي اړیکو غوښتل په ګوته شوي، وړاندې، د برتانیا لومړي وزیر ډیویډ کامرون د برما ولسمشر ته ویلي وو، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې او چټو او لویو کامونو اخیستلو له اړتیا ده. څخه په برما کې د بودایي اکثریت ډګرو له لوري له روهینګا مسلمانانو سره د ناوړه چلند په اړه ډېر خواشیني دي. تېر کال د راخین ولایت په هڅلي وژنو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مینو پرېښودو ته اړ شول.

پوتین: د امریکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

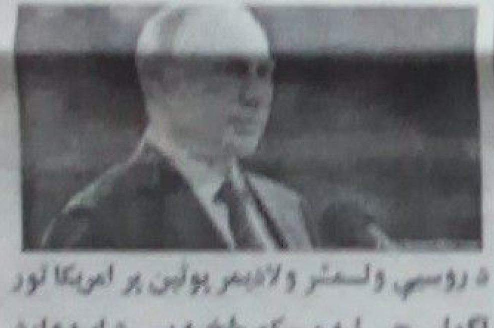

ورکړ. دا خبره ټولو ته معلومه شوه او زموږ امریکایي ملګرو د هغه د نورو پرواز ونو مخه ونیوله. د امریکا د استخباراتي ادارې پخواني کارکوونکي سنوډن، څخه تر اوسه په روسیه کې ناست دی چې امریکا پر ټولو هغو هیوادونو چې هغه ته د سیاسي پناه ورکولو په ... د روسیې ولسمشر ولادیمیر پوتین پر امریکا تور لګولی چې له مسکو څخه بې د ایډوارډ سنوډن د وتلو مخه نیولې ده. پوتین سنوډن د «میوې اختر له نه غوښتلي ډالۍ» سره تشبیه کړی دی. پوتین په فنلنډ کې محصلینو ته د وینا پر مهال وویل چې سنوډن د امریکا له کبله د مسکو په هوایي ډګر کې بند پاتې دی. پوتین ټینګار وکړ کله چې سنوډن پرواز خپل هېواد د ملي امنیت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې یې په دغه هېواد او تر هغه د باندې مخابراتي او انټرنېټي اړیکې څارلې. هغه له امریکا څخه هانکانګ او وروسته مسکو ته والوت. خو له هغه خایه یې و نه غوښتل چې بل هیواد ته سفر وکړي.

د بنګله دېش جګپوړی اسلام پالی ګرم ختلی

د جنګي جرمونو یوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د ټولوژنې او جنسي تېري په پېښو کې په بنګلدیا په ۹۰ کاله بند محکوم شوی دی. د بنګله دېش دلویې اسلامي ډلې جماعت اسلامي پلویان، چې ده یې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې له حکم وړاندې له پولیسو سره نښتې کړې دي دا د دغه ګوند د اوسنیو او پخوانیو مشرانو پر وړاندې پنځم جزایي حکم دی محکمې پاڅلی اعظم، چې ۹۰ کلن دی، د لوټلي، پلانولې، پارونې او هم د وژنو په مختیوي کې د پالي راتلو په ګډون په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی.

جنوبي او شمالي کوریا د کایزونګ پر سر خبرې کوي

شمالي او جنوبي کوریا له څو میاشتو راهیسې دتړل شوي اقتصادي ځاني ساحې کایزونګ د بیرته خلاصولو په اړه سره خبرې کوي. جنوبي کوریا غواړي داسې موافقه رامنځته شي چې د پیونګ یانګ کمونستي رهبري به آینده کې دغه صنعتي پارک په یو اړخیز ډول سره ونه تړي. شمالي کوریا په اپریل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ایستلي وو.

له بهرنیو منابعو څخه

له پاکستانه د اوربکو راوښتلو روان کال ...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په خبره یې افغان ځواکونه د دې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنیتي مسؤلیتونو او ټاکنو له د امنیتي چتوالي چارې په سم ډول پر مخ بوسي.

د وسلو رغول: د بي بي سي د یوې پوښتنې په ځواب کې جنرال عظیمي وویل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره د درنو وسلو پر رغولو کار روان دی، چې تر اوسه د یو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون یوه اندازه وسلې رغول شوي دي. افغان ولسمشر څو میاشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتیا له مخې یو شمېر پخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړي د دې کار لپاره یې ۶۰ میلیونه ډالر ځانګړي کړي وو. جنرال عظیمي وویل، هندوستان له افغانستان سره د ستراتیژیک تړون په لړ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمبالښت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د یوې پوښتنې په ځواب کې ومنله چې د افغان پوځ په لیکو کې د مېرمنو د

حلیمو لپاره د اسانتیاوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظیمي وویل، اوسمهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر تنه مېرمنې دنده تر سره کوي، چې اړتیا ته په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه څرګندونې په داسې وخت کې کوي، چې تېره میاشت د امنیتي مسؤلیتونو د مرحلې چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوې، چې راتلونکي کال ته د نړیوالو ځواکونو د جګړه ییز ماموریت په پای ته رسېدو د ټول هېواد د امنیت ساتلو چارې دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

د ولایتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې ...

چې په نیرو وختونو کې هم له زیاتو ټکنیتونو سره سره د دغه شان لویو جرګو جوړولو مهمو ملي مسئلو د حل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولې. خو ځینو سناتورانو جوړول یې له امریکا سره د امنیتي تړون د لاسلیک کولو په برخه کې د خلکو نظر غوښتنې او د هیواد نږدوالو حالاتو د څېړلو لپاره زړه نه کړل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پیسو د ارزښت د ټیټوالي او د هیواد د ځینو نورو مسئلو په باب اندېښنه څرګنده شوه او ملي اقتصاد کمېسیون موظف کړای

شو چې دغه اندېښنې دې په دقیقه توګه وڅېړي او د نتیجې په باب دې رپوټ وړاندې کړي او هم سناتور مولوي حبیب

الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د یوې اداري د جوړولو په باب د لیکلي پیشنهاد د وړاندې کولو په ترڅ کې، په اسلامي سیستم د ټاکنو د معیارونو په اړوند له ځینو رسنیو څخه وغوښتل چې درو زې د مبارکې میاشتې په حرمت دې دسندرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک دیني مطالب خپاره کړي دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په خینو موذنینو انتقاد وشو چې دروژه ماتي او سپېده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا برابرشوی مهال وېش په پام کې نه نیسي او په نه ټاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې

په جوماتونو کې دې دبرابر شوي مهال وېش په تطبیق کې د هراړخیزې هلې ځلې و کړي دغونډې په پای کې د ملي شورا ددواړو مجلسونو د مختلط هیئت له خوا د ټاکنو قوانینو د طرحې په اړه د هغه بحث وشوه چې په دې وروستیو کې د غونډې دوه جلسي، په دغه اړه د مجلس د ... د ملکي ... برابر کړل ... د کورنیو چارو او د ... ملي شورا ته ... یې په وړاندې کړې ... يېري سره عمل کوي ... درسمي کتنو په وخت کې دخپل کار دفتر ته نه حاضرېږي ټینګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزیر او د جمهوري ریاست مقام دې په دې باب څېړنې وکړي

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو د معینیت خبرتیا

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو معینیت په پام کې لري چې د پرمختیایي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې یو شمېر هغه ښځینه او نارینه خوانان چې د تخنیکي او مسلکي زده کړو انسټیټوټونو او مکتبونو څخه له دولسم او خوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او یا د فراغت په درشل کې وي د آزموینې له لارې په دغې برنامه کې تنظیم کړي. مینه وال کولای شي د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم لیکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د میاشتې په ۷ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموینې د نیولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري او مدیریت انسټیټوټ (نیما) کتابتون ته ورشي.

د اړیکې شمېره (077946299)

افغان اعلانات

کتونکې ډله

دورځپاڼو رئیس	ډاکتر شمس الحق آریان فر	۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰
رئیس او مسوول مدیر	احمد زلمی شهباز	۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ / ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰
مرستیال	شاولي قرار	۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ / ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹
سرپرست مسوول سکرتر	شیرمحمد نظري	۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵
ډیزاین	احمدشاه سخي	۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

- سیدیوسف 'شریفي'
- محمد صادق قلندري
- میر مسجدي مزیري
- قسیم 'آرون'

Dr : shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor –in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz)
0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼې د وېش څانګه
۰۷۰۷۹۶۰۱۷۱ ۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷

برېښنالیک hewad1948@yahoo.com

چاپځای د آزادي مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library